

Šiame numery

Lietuvių kalbos pamokos plokštelėse.

Antanas Maceina apie tikėjimą ir laisvę.

Premijuotasis B. Pūkelevičiūtės romanas.

Iš japoniškų haiku.

A. Tyruolio viešnaigė Pirenėjų pusiasaly.

A. Landsbergio teatrinis laiškas iš Florencijos.

Kertinė paraštė

O KUR LIETUVIŲ KALBOS PAMOKŲ SERIJOS PLOKŠTELĖSE?

Pasitaiko, kai draugiški amerikiečiai susidomi lietuvių kalba ir nori ją pramokti. Jie kreipiasi pas savo bičiulius lietuvius, prašydami tinkamo vadovėlio.

Ką mes galime pasiūlyti tokiam žmogui? "Introduction to Modern Lithuanian", kuri sudarė kalbininkai L. Dambriūnas, A. Klimas ir W. Schmalstieg? Studijuojančiam jaunimui ir šiaip inteligentui ši knyga yra naudinga: sukirčiuotais žodžiais, lengvu tekstu, aiškiai, tiksliai išdėstyta gramatika. Vis dėlto iš šio vadovėlio galima mokytis tik su lietuvių kalbą mokančio žmogaus talka, nes žodynėliuose nėra išdėstyti fonetika. Be to, knyga išgyti nelengva: atrodo, ji bene jau išspauduota. ("Drauge" dar yra. Red.)

Galime pasiūlyti ir M. Variakojytės paruoštą (1936) ketvirtos laidos "Lithuanian Self-taught", talpinančią daug žodžių, visokių reikalingų ir nereikalingų posakių, gramatikos taisyklių. Čia yra žodžių tarimo fonetika, bet vietomis nelabai tikslūs (pvz.: žodį "prašau" nurodoma tarti kaip "show"). Knygelė labiau tinka kelionėi, arba žingeidžiam susipažinimui su kalba, o ne kruopščiai lietuvių kalbos savimokai.

Tiesa, yra išleisti keli anglų lietuvių ir lietuvių-anglų kalbų žodynai, bet iš žodyno mokytis gana sunkiai lietuvių kalbą pradedančiam beveik neįmanoma.

Kelis kartus buvau užklausęs: "Ar nežinote, kur galima būtų gauti plokštelių su lietuvių kalbos pamokomis?" Apgailėstaudamas turėjau atsakyti: "Nežinau". O gal mes tokių dar neturime. Vienas iš tų simpatinių klausėjų yra išgijęs ir minėtas L. Dambriūno, etc. "Introduction to...", ir M. Variakojytės knygelė. Vis dėlto, jo nuomone, plokštelė ar magnetofono juostelė, su spausdintu tekstu po ranka, kur kas labiau padėtų pasistūmėti lietuvių kalboje, ypač tarimo srityje. Juk nelengva, vien tik iš atspausdintų

fonetinius paaiškinimus bežiūrėti, išgirsti kad ir tokį kasdieninį žodį — "pusryčiai", arba truputį įmantrėsi — "pasivaikščiojimas". Mums niekas, o kitataučiams — agonija.

Kągi, reikia sutikti su jo nuomone. Nūdien žmonės mokosi kalbas ne tiek iš knygų, kiek iš plokštelių bei magnetofono įrašų. Tam tikslui išleidžiamos ištos pamokų serijos. Didesnės bibliotekose tų dalykų galima gauti be didelio vargo. Jei nori, toje pačioje bibliotekoje, net atskirame kambaryje, užsidedę ausines, gali studijuoti svetimą kalbą. O namuose, tiesiog romėniškai įsodamas ant sofos, išsikūšęs į ausį "earphone" kamštuką gali atmintinai kelti įvairius žodžius ir posakius. Tai visiems žinomi faktai. Vis dėlto verta juos priminti. Nauji laikai, nauji mokslo būdai. O, jeigu kieno ir lietuvių kalbos mokymosi kryptimi kas nors panašaus jau yra padaryta, tai reikėtų nepagailėti reklamos bei informacijos dažniau ir spaudoje, kad žinotumėte kas, kur ir kaip.

Žodžių, mums reikia susirūpinti lietuvių kalbos pamokų įrašais. Šios modernios priemonės bus naudingos ne tik kitataučiams, pasinešusiems pramokti lietuviškai, bet ir mūsų jaunuoliams — jaunuolėms, kurių tėvai dėl tam tikrų sąlygų negalėjo vėžioti jų į šeštadieninę lituanistikos mokyklą. Įjaunimas, gavęs dovanų kalbos diskų ar juostelių seriją, žiūrėk, ims ir pasiryš valingoms lietuvių kalbos studijoms. Tokiu būdu jie išgirs gerą tarseną, reikalingas, gražias frazes, tiksliai vartojamus žodžius ir įdomų gramatikos aiškinimą. Ne pro šalį panašiai kalbos žinojimą atgaivinti ir mūsų senimui, jau dabar neapsieinančiam be "drinksų" ir "takų". Ta proga ar nevertėtų išleisti gal net samojingą albumą su antrašte "gėda savos kalbos nemokėti".

Be abejo, liuanistinių plokštelių paruošimas pareikalautų nuož

IZANGA: Temos prasmė

Posakis "tikėjimas ir laisvė" gali reikšti du dalykus: tikėjimo santykį su viršine prievarta ir tikėjimo santykį su vidiniu apsisprendimu. Pirmuoju atveju turime galvoje tikėjimo vykdymą visuomeninėje mūsų aplinkoje, antruoju — jo buvimą asmeninėje mūsų egzistencijoje.

Pirmasis atvejis mums yra geriau pažįstamas ir lengviau suprantamas, negu antrasis. Nuo to laiko, kai Sokratas Atėnų miesto tarybos buvo nuteistas mirti už tai, kad garbino, kaip Platonas rašo, "ne tuos dievus, kuriuos garbina miestas", Vakarai tol nerimo, kol išsikovojo teisę garbinti bet kokį dievą. Tai šiandien laiduoja kiekvienos demokratinės valstybės konstitucija, tai skelbia Suvenyčių Tautų 1948 m. priimta "Žmogaus teisių deklaracija" (plg. 18 str.), tai išpažįsta galop ir Bažnyčia II Vatikano Susirinkimo 1965 m. pareiškimu "Dignitatis humanae", kuriame sakoma, kad "Tikėjimo srityje žmogui negali daryti prievartos kitas žmogus, visuomeninė grupė ar bet kokie žmonių vyresnieji". Kitaip tariant, "tikėjimo srityje niekas negali būti nei vertinamas elgtis prieš savo sąžinę, nei traukiamas į sektį" (t. p.).

Lengva tačiau pastebėti, kad visuomeninis tikėjimo ir laisvės santykis yra daugiau neigiamojo pobūdžio: nevesti, netrukdyti. Visuomeninė tikėjimo laisvė yra jo laisvė nuo bet kokios prievartos. Betgi laisvė "nuo ko" dar neatkleidžia laisvės "kam". Kam reikalinga, kad žmogus būtų laisvas nuo prievartos tikėjimo srityje? II Vatikano Susirinkimas vienoje mineto pareiškimo vietoje pastebi, kad tikėjimo laisvė yra pagrįsta "pačia jo prigimtimi" (t. p.). Tai reiškia: tarp tikėjimo ir laisvės esama vidaus ryšio; tikėjimo neįmanoma prievarta nei kildinti, nei sunaikinti. Viršinė jo laisvė nuo prievartos yra tik šio vidaus santykio reginys. Tikėjimas turi būti laisvas visuomeninėje aplinkoje todėl, kadangi jis yra laisvas asmeninėje mūsų būtyje.

Šis vidaus ryšys tarp tikėjimo ir laisvės kaip tik yra mums pats tamsiausias. Kodėl ir kaip laisvė priklauso tikėjimo prigimčiai? — Tai klausimas, kuris paliečia mūsų temą jau nebe sociologinė, o ontologinė pusė ir prašosi atsakomas nebe teisinio, o filosofinio būdu. Čia slypi jo sunkenybė, sykiau tačiau ir įžvalga ir pačias tikėjimo gelmes. Šiandien apie tikėjimą rašoma labai daug; žymiai daugiau, negu praėjusiais amžiais. Atidžiau įsisiūžę į šiuos savyje labai skirtingus raštus rastelius, užtinkame betgi juose vieną bendrą bruožą, būtent: tikėjimo kaip pergyvenimo arba vidinio patyrimo sampratą. Be abejo, savyje ši samprata yra visiškai teisinga. Tikėjimas iš tikro yra vidinis pergyvenimas bei vidinis patyrimas. Ir vis dėlto šios sampratos silpnė glūdi nenuovokioje, kad pergyvenimas bei patyrimas yra antrinis dalykas.

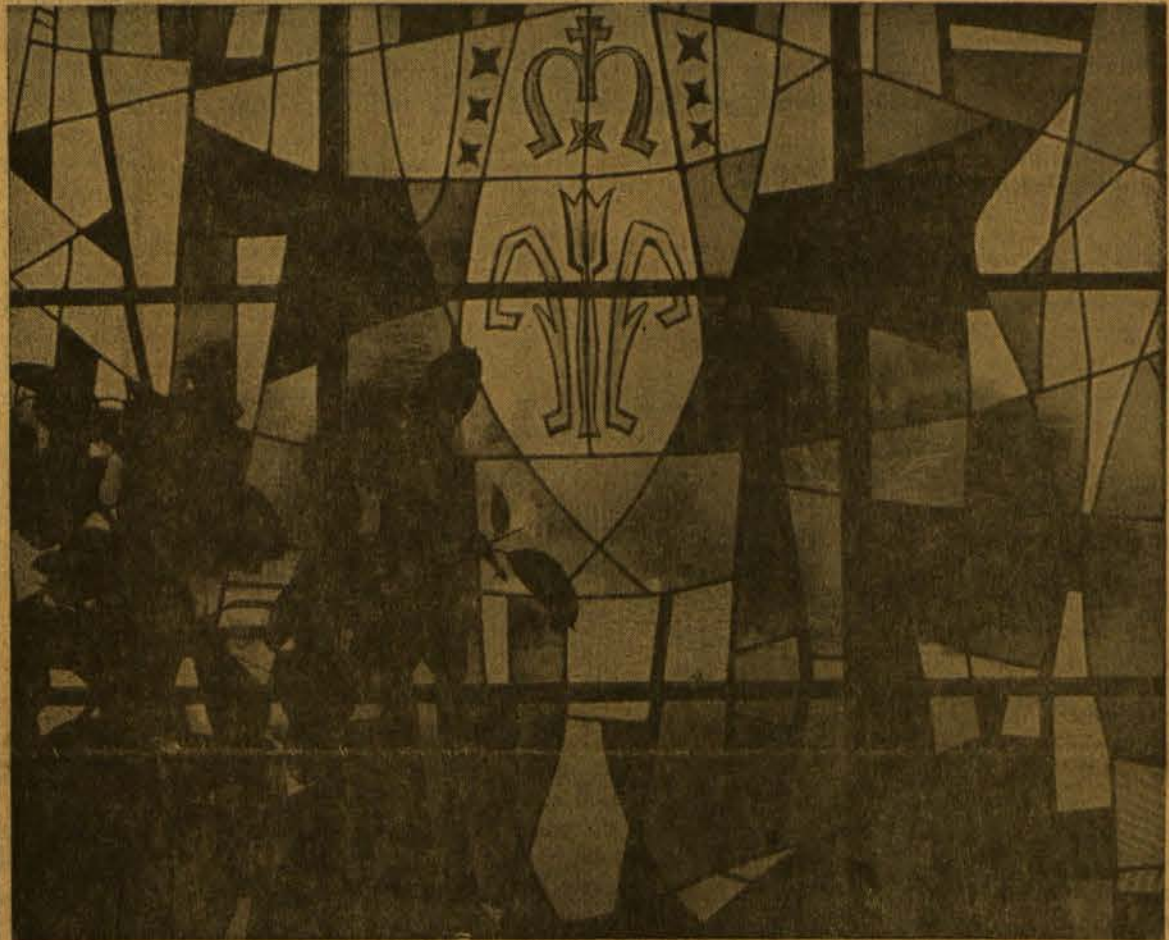
*) Tema buvo paruošta Chicago ateitininkų sendraugii 1974 metų galveniniam sukaupimui.

maus darbo iš kalbininkų, kalbos mokytojų ir gražiabalsių aktorijų. Čia pat iškiltų ir opus lėšų tikėjimo reikalas. Kadangi lietuvių išlaikymas yra vienas pagrindinių Lietuvių fondo tikslų, parama lietuvių kalbos mokymosi priemonių praplėtimui turėtų susilaukti ypatingo dėmesio, besikirstant lėšas.

Pr. V.

TIKĖJIMAS IR LAISVĖ

Antanas Maceina

Vytautas K. Jonynas
Vitražas Mergelės Marijos garbei Detroito lietuvių Dievo Apvalzdos bažnyčios prieangyje. Nuotr. Al Astašaičio

lykas: visų pirma reikia turėti tai, ką galėtum pergyventi bei patirti. Kas tad visą dėmesį telkia aplinkui tikėjimą kaip pergyvenimą, praeina pro tikėjimą kaip apsisprendimą, vadinasi, pro pačią jo esmę. Tuo tarpu tik šią esmę reikiamai supratus, bus galima suprasti ir psichinę jos reginys arba pergyvenimą. Nes ne pergyvenimas grindžia apsisprendimą, bet apsisprendimas išplinta mūsų egzistencijoje, žadindamas pergyvenimą ir patyrimą.

Šiuo keliu tad ir mėginame dabar eiti. Visų pirma apibūdinsime tikėjimą kaip pažinimą, atskleisdami gnoseologinį jo savotiškumą; paskiau apžvelgsime tikėjimą kaip laisvės veiksmą, kuriame buvuoja tikėjimo didybė ir kartu slypi jo dužumas; galop pasvarstysime tikėjimo objektą arba Dievą, kurio kenozė tikėjimą kaip apsisprendimą įgalina ir kurio akivaldoje mūsų laisvė pasiekia savą pilnybę.

I. GNOSEOLOGINIS TIKĖJIMO POBŪDIS

Kas yra tikėjimas žmogiškosios būties plote? Kokią vietą jis čia užima ir kur čia jį rasti? — Jei šį plotą, sekdamį St. Šalkauskiu, padalinume į teorinę etinę ir estetinę sritis) arba į pažinimą, veikimą ir gerėjimąsi, tai tikėjimas aiškiai atsidurtų pažinimo srityje: tikėdami mes juk ką nors pažįstame arba bent manomės pažįstą. Be abejo, plisdamos mūsų egzistencijoje, tikėjimas pažįstama tiek etinį veikimą, tiek estetinę kūrybą. Sekminių stebuklo dalyvių klausimas Sv. Petriui, kalbėjusiam apie prisikėlusį Jėzų, "ką mes turime daryti, vyrai-broliai?" (Apt 2, 37), yra pats pirmasis tikinčiojo žmogaus klausimas, kildinąs ir dorovę, ir meną. Pats savyje, tačiau tikėjimas nėra nei dorovė,

nei menas. Bendriausias tikėjimo apsisprendimas arba transcendentalinė jo kategorija yra ne gėris ir ne grožis, o tiesa (verum). Tai ji jungia tikėjimą iš vienos pusės su mokslu, iš kitos — su filosofija, nes tie sa yra jų visų transcendentalija, kuri įvairias pažinimo rūšis suriša į vieną. Tačiau būdas arba kelias (metodos), kuriuo kiekviena pažinimo rūšis prie tiesos eina, yra vis kitoks. Mokslas pažįsta kitai, negu filosofija, ir filosofija kitaip, negu tikėjimas. Nesvarstydami čia plačiau mokslo ir filosofijos kello į tiesą, norime kiek labiau susidomėti tik-tai tikėjimo keliu. — Kas yra tasai tikėjimo pažadintas pažinimas ir kaip jis esti pasiekiamas?

Tikėjimas pažįsta objektą tuo, kad jis laiko jį tikru. Kitaip sakant, tikėjimas prieina tiesą, ne požiūriais patirdamas, kaip tai vyksta kasdienėje, ne tyrinėjamas, kaip tai yra moksle; ne logiškai protaудamas, kaip tai daro filosofija; — bet patiriantis laisvą tikėjimą dalyką tikru. Dažnai dar priduriama, esą laikymas ko nors tikru įvyksta dėl autoriteto: "assensus propter auctoritatem". Ši priedūra yra betgi nereikalinga, nes autoritetas laikymui tikru gali būti tik paskata, bet niekad ne šaltinis. Jei kitas laiko ką nors tikru, tai, žinoma, gali ir mane paskatinti tą patį dalyką irgi laikyti tikru. Tačiau pats apsisprendimas kyla tik iš manęs ir visados išvados: ir jos apsisprendžia mus versmė esu aš pats. Jeigu autoritetas būtų ne tik tikėjimo paskata, bet ir pati jo kilmė, tuomet tikėjimas būtų man svetimas ir tuo pačiu manėje negyvas, nes jis būtų man atėjęs iš šalies. Štai kodėl S. Kierkegaardas vienoje savo dienoraščių vietoje ir sako, kad per didelį pasitikėjimą autoritetu "atima tikėjimo dvasią (Lebensnerv)".

Dėl šios priežasties mes ir nelaikome autoriteto sudedamąja tikėjimo dalimi ir neįjungiamo jo į tikėjimo apibrėžtį. Formalinė savo esmė tikėjimas yra dalyko laikymas tikru — daugiau nieko.

Ką tačiau gnoseologiškai reiškia: "laikyti ką nors tikru"? — Vokiečių teologas G. Soehngen, apibūdindamas tikėjimą kaip "tvirtą laikymą tikru", čia pat priduria, kad tikėjimas "nėra nei regėjimas, nei žinojimas; nei spėjimas, nei tuo labiau abejojimas". Šiais žodžiais tikėjimas yra atsiejamas tiek nuo patirties bei žinojimo, tiek nuo svyravimo bei ne-tikrumo. Kad tikėjimas yra ne spėjimas ir ne abejojimas, aišku savaime. Juk jeigu aš laikau ką nors tikru, tai tuo pačiu išskiriu spėjimą ar abejojimą, kadangi laikyti tikru ir spėlioti bei abejoti yra prieštaravimas. Arba aš laikau ką nors tikru ir tikiu, arba svyruoju, spėliodamas bei abejodamas, vadinasi, nelaikau to tikru ir todėl dar netikiu arba jau nebetikiu. Tikėjimo atribojimas nuo spėjimo bei abejojimo paimtinių klausimų nekelia.

Užtat ne vieną jų kelia tikėjimo atribojimas nuo patirties ir nuo žinojimo — vis tiek ar šis bus mokslinis, ar filosofinis. Tai reiškia: tikėjimas nėra tai, ką patiriame požiūriais, ar ką prieiname, tyrinėjami bei protaудami. Nes tai, ką patiriame požiūriais betarpiškai, yra mums teikiama būtinu būdu ir todėl negali būti laikoma tikru. Čia ne mūsų apsisprendimas laikyti objektą tikru paverčia jį tiesa, bet, priešingai, objekto tiesa mus apsisprendžia būtinai, nepalikdama mums laisvės. Tas pat tinka ir loginio protavimo išvadoms: ir jos apsisprendžia mus būtinai, todėl ir jos negali būti laikomos tikromis. Ir jų atžvilgiu mūsų pačių apsisprendimas yra beprasmiš. Šiuodu pažinimo keliai tie-

son nėra ir negali būti tikėjimo keliai. Kur tik pasirodo betarpišnis patyrimas ar loginis protavimas, ten savaime dingsta tikėjimas. Štai kodėl šv. Tomas Akvinietis ir teigė, kad to paties objekto tuo pačiu atžvilgiu negalima kartu ir žinoti, ir tikėti. Laikymas tikru arba tikėjimas yra visiškai skirtingas pažinimo būdas, palyginus jį su patyrimu ar protavimu.

Kada betgi mes griebiamės šio būdo tiesai pasiekti? — Tada, kai atsiduriame akivaldoje tokio objekto, kurio negalima nei betarpiškai patirti, nei moksliai ištirti, nei logiškai išvesti. Žodį "negalima" reikia čia suprasti ne kaip praeinantį mūsų pažinimo būvį, bet kaip mūsų santykį su ontologine paties objekto sąranga. Ne tai mes tikime, ko šiandien dar nežinome, bet ką ryt ar poryt sužinosime. Taip yra tik valko atveju. Valkas "tiki", vadinasi, laiko tikru tai, kas jis dar nežino. Bet šis vaikštas "tikėjimas" atsiremia į suaugusiųjų patirtį ar į mokslines bei filosofines jų pažintis ir todėl nėra tikėjimas tikra prasme. Tai tik bręstančio proto praeinanti būklė. Po kurio laiko vaikas peržengia šią būklę ir įsijungia į pažinimo vyksmą arba kaip veikėjas, praturtinąs šią sritį naujomis pažintimis, arba bent kaip naudotojas, pasikliaująs kitų pažintimis. Šis pastarasis atvejis tinka mums visiems, nes visi esame pažinimo kultūros dalyviai, daugiau ar mažiau besinaudojantys jos turtais, sukaupiais amžių eigoje. Mums nėra reikalo kiekvienam iš naujo "atrasti Ameriką". Pakanka, kad ją sykį atrado Kolumbas. Tačiau pats keltas tokiame atradime mums visados yra atviras. Todėl nors šiuo keliu mes ir neitume, mūsų pažinimas nenustotų dėl to buvęs žinojimas ir nevirstų tikėjimu. Nors aš niekad Amerikos nesu matęs, tačiau jos buvimą ne tikiu, bet žinau. Užtat yra nesu-pratimas kalbėti apie tikėjimą ten, kur jo objektas yra kitam arba betarpišnis patyrimas, arba loginio protavimo išvada. Tikėjimo esama tik ten, kur jis niekam ir niekad nėra nei patyrimas, nei loginis protavimas.

Visa tai rodo, kad tikėjimas yra gnoseologinis mūsų buvęs akivaldoje tokio objekto, kurio ontologinėje sąrangoje glūdi nesuvokiama. Ši nesuvokiama negali būti patirama nei kasdieninė mūsų patirtimi, nei moksliniu tyrinėjimu, nei filosofiniu protavimu. Susidūrę su šitokiu objektu, mes galime tik apsispręsti: laikyti jį tikru ar nelaikyti, vadinasi, jį tikėti ar netikėti. Kitokios išeities čia mums nėra. Gražiai tad S. Kierkegaardas apie tikėjimą ir sako: "Tikėdami mes priimame tai, kas neduota ir kas niekad iš esančios sąmonės negalėtų būti išvesta".

Nūn, nei požiūnei patirčiai, nei moksliniam tyrinėjimui, nei loginiam protavimui neprieinamą nesuvokiama vadiname paslaptimi. Tai terminas, atrodo geriausiai išreiškias ontologinę nesuvokiamą sąrangą ir tuo nurodąs laikymo tikru objektą: laikyti tikru arba tikėti galima tik paslaptį. Visa, kas nėra paslaptis, vadinasi, kas ontologinėje savo sąrangoje neslepia nesuvokiamybės, neprivalo būti tikima. Kur nėra nesuvokiamybės, ten yra tik dar nepažintas, dar neišaiškintas, dar neįtyrinėtas, dar neįprotautas dalykas. Galimas daiktas, kad praktiškai mes jo niekad nei nepažinsime. Tačiau šis "niekad" čia reiškia ne patį objektą vidine savo sąranga, o

(Nukelta į 2 psl.)

Tikėjimas ir laisvė

(Atkelta iš 1 psl.)

tik, sakytume, mūsų pažinimo „technika“, kol kas nesugebanti prie šio dalyko prieiti. Pats objektas betgi yra atviras ir todėl mums principiskai įmanomas pažinti arba mokslinio tyrimo, arba loginio protavimo keliu. Jis nėra jokia paslaptis. Nuosekliai tad ir gnoseologinis santykis su tokiu objektu nėra jo laikymas tikru arba tikėjimas. Tikra prasme tikėjimas yra galimas tik nesuvokiame arba paslapties akivaizdoje.

Ligšiolinė minčių eiga sudaro tam tikrą silogizmą: tikėjimas yra laikymas ko nors tikru; laikymui tikru objektas arba šis „kas nors“ yra nesuvokiame arba paslapties; taigi — tikėjimas yra nesuvokiame arba paslapties laikymas tikra. Gnoseologiskai visa tai reiškia, kad paslapties tiesa tikėjimu mums tampa sava. Tikėjimas įgalina mums įjungti paslaptį į mūsų egzistencijos plotą. Kaip pojūtine patirtis pajausdina betarpiškai mums liečiančius dalykus; kaip mokslinis tyrimas supažindina mus su šiuo dalyku prigimtinai bei dėsniškai; kaip loginis protavimas atskleidžia mums šiuo dalyku bendrąsias idėjas bei jų ryšį; taip tikėjimas padaro mus pajėgius įsijungti savin paslaptį, kurios neįmanoma nei patirti, nei tyrinėti, nei protavimas. Jeigu tad tikėjimas gnoseologiskai būtų neįmanomas, tuomet nesuvokiame būtų paslapties kelias egzistencijos ploto, kadangi pačia ontologine savo sąranga ji buvotų anapus visų kitų pažinimo būdų. Tiktai tikėjimas kaip visiška skirtingas gnoseologinis kelias pajėgia įtraukti nesuvokiame į mūsų pažinimo sritį, būtent tuo, kad jis ją laiko tikra. Tikėjimas yra vienintelė mums prieinama paslapties pažinimo (Modus cognoscendi).

Šia prasme tikėjimas atskleidžia kaip pažinimo pilnatvę pradas. Jo nesant, mūsų pažinimo plotas liktu neužpildytas, nes jame tyla būtų tuščia vieta, skirta paslapties. Gnoseologiskai žiūrint, pačios mūsų egzistencijos išsivystymas veda mus į tikėjimą kaip šio išsivystymo atbaidą. Kiekvienas žmogus tik, nes kiekvienas laiko ką nors tikru. Būtiškai tik klausiti, kas yra šio tikėjimo objektas: nesuvokiame ar tik nežinomybė. Šiuo atžvilgiu reikia prisiminti M. Schelerui, kuris teigia, kad „kiekviena apreižta dvasia tiki arba Dievą arba staba“, vadinasi, savam laikymui tikru arba randa tolygų objektą, arba prasišlenkia su juo, pasirinkdama netolygų ir tuo būdu savą tikėjimą paversdama prietaru. Tikėjimas mūsų egzistencijai anaipol nėra atsitiktinė, bet antropologinė būtinybė. Tai egzistencijos slinktis ligi pat pažinimo atbaidos, būtent: pasisavinti nesuvokiame tiesą. Nepasiduodama nei patirčiai, nei tyrimui, nei protavimui, paslaptis vis dėlto nusilenkia tikėjimui ir esti jo sugaunama mūsų egzistencijos pilnatvė.

II. TIKEJIMAS KAIP LAISVĖS VEIKSMAS

Kodėl tačiau mes laikome paslaptį tikra, vadinasi, tikime jos tiesą? — Ši klausimą galėtume atsakyti, tik atskleidę apskritai bendrą pagrindą, kodėl iš viso mes laikome ką nors tikru. O tai galėtume padaryti, tik palyginę laikymą tikru su kitu rūšių pažinimu, pirmoje eilėje su pojūtinio patirtimi ir loginiu protavimu.

Kodėl mes patiriame tą ar kitą objektą mūsų pojūčiais? Todėl, kad šis objektas savomis savybėmis — spalva, garsu, kvapu, skoniu, šaltumu, šiluma, atsparumu ir t. t. — betarpiškai patalpina mūsų jausmus, pažindindamas jas tiesiog fiziškai. Tarp mūsų jausnių ir objekto susikuria dėsningas ir būtinas sąsąlytis. Mes esame su objektu tiesiog susiję, negalėdami šios sąsąlyties palenkti mūsų laisvės. Mes negalime atvirai akiai įsakyti neregėti šviesos, nes žmogus spalvą regėti mē-

lyną. Pojūtinis patirtimas kaip pažinimas yra priverstinis. Sava valia kartais galime jį tik pradėti arba nutraukti, sakysime, akis atmerkti bei užmerkti. Bet negalime šio pažinimo nei kildinti kaip tokio, nei apspėti jo prigimties. Patirtis turi savą dėsningumą. Todėl mūsų laisvė čia ir nėra sprendžiamasis veiksnys.

Tas pat yra ir su loginiu protavimu. Ir jo eiga nėra palenkta mūsų laisvei. Protavimas irgi vyksta pagal būtinus dėsnius, esančius mūsų proto prigimtyje, kurie mūsų versite verčia sutikti su jo išvadomis. Iš dviejų premisų taisyklingai padaryta išvada nėra laisvo apsisprendimo dalykas: ji yra mūsų protui būtinybė. Loginis protavimas yra nemažiau priverstinis, kaip ir pojūtinis patirtimas. Tiesa, statant premisas, kartais atrodo, esą ir laisvė tarianti savą žodį. Mat, filosofijos istorijoje esama eibės premisų, kurios yra tik prielaidos. O kiekviena prielaida esanti juk laisvai pristatoma. Sakysime, garsusis aristotelinis Dievo buvimo įrodymas, atremtas į pasaulio judėjimą: visa, kas juda, yra kito judinama; pasaulis juda; taigi pasaulis yra judinamas kito, kuris nėra pasaulis. Mažoji premisa, kad pasaulis juda, yra, be abejo, akivaizdė (evidentia). Tačiau didžioji premisa, kad kiekvienas judėjimas kyla iš kito, nėra įrodyta nei moksliskai, nei filosofiskai. Tai tik prielaida. Ir vis dėlto šis pavyzdys šlubuoja. Mat, pačiam Aristotelui aną premisą anaipol nebuvo prielaida, jis manėsi ją įrodęs ir todėl galėjęs ją grįsti metafizinę savo schemą: potencialus. Laikydami ją įrodyta, jis neišvengiamai žengė savo protavimo eigoje prie išvados, kad esama antpasaulinio judintojo. Taigi bent subjektyviai filosofinės premisos nėra laikomos prielaidomis, o įrodytomis tiesomis. Tuo pačiu ir iš jų daromos išvados esti palenktos būtinybės dėsniu.

Patirtinio pažinimo pagrindas, kaip matome, yra gamtinė žmogaus sąsąja su aplinka. Loginio protavimo pagrindas yra įgimtieji logikos dėsniai. Nei vienu, nei kitu laisvė nevaldina pagrindo vaidmens. Visi šie pažinimo būdai iš laisvės neįkyla ir ji nesilaukia. Net būtų galima teigti, kad laisvė yra šiuo pažinimo būdų priešas. Kur tik ji įsiterpia, ten ji sustabdo ir net sugadina tiek patirtį, tiek protavimą, nes juk nėra nei laisvų pojūčių, nei laisvų logikos.

Visiškai kitokį pagrindą turi tikėjimas. Jeigu, kaip sakytą, tikėjimo objektas yra nesuvokiame arba paslaptis, tai savaime aišku, kad šitoks objektas negali būti pažinimo sritin įtrauktas nei pojūtinio patirtimi, nei loginiu protavimu. Nesuvokiame tiesa nestovi priešais mus betarpiškai, kaip patirties dalykai. Bet ji nėra nei išvada iš tam tikrų premisų pagal logikos dėsnius. Ji yra mūsų pačių laikoma tikra. Tačiau kas gi mus verčia laikyti ją tikra? Ne fizinis sąsąlytis su ja, nes su nesuvokiame neturime jokio sąsąlyčio ir todėl jokios gamtinės būtinybės. Ne loginis dėsningumas, nes nesuvokiame nėra jokia premisa ir tuo pačiu joks protinio išvedžiojimo (ratiocinium) padarinys. Visa, kas yra būdinga kitiems pažinimo būdams, netinka tikėjimui. Tikėjime nėra nei gamtinės būtinybės, nei loginės prievartos. Ir vis dėlto mes laikome nesuvokiame tiesą tikra. — Kodėl?

Į tai gali būti tik vienas vienintelis atsakymas: kadangi mes šitaip apsisprendžiame. Laikymas tikru arba tikėjimas kyla tik iš laisvės ir laikosi tik laisvė. Būdama nereikalinga ir net kenksminga kitose pažinimo srityse, laisvė iškyla kaip grindžiamasis veiksnys tikėjime. Nesuvokiame arba paslaptį laikome tikra todėl, kad ją tikra laikome. Tai skamba, be abejo, tarsi tautologija. Tačiau nepamirškime, kad kiekvienas laisvės veiksmas savo pagrindu yra tautologinis: aš noriu, kadangi noriu. Laisvė yra tik tada laisvė, kai ji grindžia pati save. Kuo nors kitu

V. K. Jonynas. Šv. Kazimieras. Vitražas Detroito Lietuvių Dievo Apvaizdos bažnyčioje. Nuotr. Al. Astasaliū

pagrįsta laisvė yra nebe laisvė. Todėl ir tautologija yra vienintelis būdas, kuriuo galime išreikšti šią laisvės savę pačios pagrindimą. Nesuvokiame yra mums tiesa todėl, kad mes ją laikome tiesa. Paslapties tiesa įeina į mūsų pažinimo sritį laisvu mūsų apsisprendimu laikyti ją tiesa.

Šioje vietoje pasirodo, koks didžiulis nesuapratimas yra racionalizmo teiginys, esą paslaptis pavergianti dvasią. Iš tikrųjų yra kaip tik priešingai: paslaptis išlaisvina dvasią. Nes paslapties akivaizdoje žmogus esti paliekamas visiškai savovo paties, apsisprendimui: laikyti ją tiesa ar nelaikyti. Kiekvienas kitas pažinimo būdas, kaip sakėme, žmogų verčia. Tikėjimas yra vienintelis, kuris nusikrato šio gnoseologinio prievartos, kadangi nesuvokiame būdų mūsų neverčia nei savo betarpiškumu, nei loginiu savo dėsningumu. Ji tik šaukia mūsų laisvę ir laukia jos sprendimo. Nuosekliai tad laisvė visa savo galia ir apreiškia tik nesuvokiame akivaizdoje. Priešingai racionalizmui turime todėl teigti, kad tarp paslapties ir laisvės esama vidinio ryšio: paslaptis yra vienintelis pažinimo objektas, kuris išsaugo nepažeistą mūsų laisvę, o mūsų laisvė išsiskleidžia visa savo pilnybe, tik susidūrusi su paslaptimi. Greičiausiai šios prasmės turi ir Kristaus žodžiai: „tada padarys jus laisvus“ (Jn 8, 32), nes Kristus čia kalba ne apie pojūtinio patirtimo ar loginio protavimo, o apie tikėjimo tiesą, kuri, būdama pačios dvasios apsisprendimas, kaip tik ir padaro ją laisvą. Pažinimo srityje žmogus yra tikrai laisvas, tik tikėdamas.

Jeigu betgi tikėjimas yra laisvas mūsų apsisprendimas, tai kokios prasmės turi įvairūs įrodymai bei pagrindimai, kurių praetis apologetika buvo taip uoliai ieškojusi ir tiek daug jų prisilasiojusi? Ar visas šis šimtmečių darbas yra buvęs beprasmiškas ir bevalis? — Ir taip, ir ne! Suprantant apologetinius įrodymus kaip tikėjimo prieštą bei šaltinį, jie iš tikro yra beprasmiškas, nes tikėjimo nieku negalima prieštinti, gal grįsti. Priešingai grįsti tikėjimą reikštų suvokti nesuvokiame ir tuo pačiu paversti tikėjimą žinojimu. Net ir Dievo buvimo įrodymai — vis tiek kokie jie būtų — nėra verčiamieji pobūdžio, nes jie liečia ne mūsų pritarimą kokiai nors šalia mūsų esančiai teorijai, bet mūsų apsisprendimą už tokią tikrovę, kuri angažuoja mus pačios mūsų egzistencijos gelmėse. „Tikėjimas“, kaip pastebi E. Brunneris, „nėra santykis su kuo nors (zu Etwas), su idėja, su tiesa ar mokslu, — tebūna tai ir dieviška tiesa bei dieviškas mokslas; tikėjimas yra perdem asmeninis santykis“.⁹ Jeigu Dievas yra, tai jis yra mano Dievas. Užtat ir jo buvimo įrodymai

yra ne atsietai protavimas, o manšios egzistencijos užangažavimas manam Dievui. Štai kodėl šie įrodymai, atrodo, nesugrąžina logiskai, niekad ir niekam nėra buvę tikėjimo šaltinis egzistenciskai.

Suprantant tačiau apologetinius pagrindimus kaip tikėjimo galimybę, jie įgyja giles prasmės ir pasirodo ne kartą esą būtinai. Kodėl mes iš tikro tikime, įrodyti negalima, nesuaprantant tikėjimo prigimties. Tačiau kodėl mes galime tikėti, įrodyti galima ir net reikia, jei nenorime tikėjimo sujaukti su atkaklumu. Loginės tikėjimo galimybės įrodymas kaip tik ir skiria tikėjimą nuo prietaro, už kuriuos pat pat laisvai apsisprendžiame, kurie tačiau filosofiskai visados yra nesąmonės ir todėl negalimi tikėti. Apsisprendimas už jų tikrumą virsta beprasmiu užsikirtimu arba lengvaplėdiškumu. Ši skirtumą tarp negalimos įrodyti tikėjimo tikrovės ir būtinos įrodyti tikėjimo galimybės paaiškina mums vienas pavyzdys, kurį autorius yra kiek plačiau skleidęs kitoje vietoje ir kitu atžvilgiu,¹⁰ kuris betgi gerai tinka ir mūsų atvejui.

K. Jaspersas, vienas iš egzistencinės filosofijos kūrėjų, teigia, kad „žmogumi tampa Dievas-Kristus yra filosofiskai negalimas“,¹¹ būtent todėl, kad „Dievas kaip transcendencija... nėra tampančias Dievas ir neturi jokios istorijos“ (p. 253). Jeigu tad Dievas būtų įsikūnijęs, tai reikštų, kad jis buvotų laike ir turėtų istoriją. Tokiu atveju Dievas būtų ir transcendentus ir imanentus kartu. O tai, Jasperso pažiūra, ir yra prieštaravimas. Vadinasi, sąvoka „įsikūnijęs Dievas“ yra logiskai negalima. O kas negalima logiskai, tas yra netikra ontologiškai. Laikydami Jėzų iš Nazareto Dievu, mes stovime ne prieš Dievui, o prieš beprasmybę arba absurdo. Tuo tarpu beprasmybės akivaizdoje negalime apsispręsti laikyti jį tikra, kadangi beprasmybė niekad negali būti tikra. Beprasmybės akivaizdoje mūsų apsisprendimas už jos tiesą virstų grynai psichologiniu užsipyrimu.

Ką tokiu atveju turi daryti apologetika? Ne ką kita, kaip įrodyti, kad transcendentus Dievas gali būti ir istorijoje, nesuiskirdamas su prieštaravimu dėsniu. Kaip tai apologetika pasiekė, tai jos reikalas. Tačiau ji privalo tai pasiekti, nes kitaip Kristaus akivaizdoje mes negalime prieiti jokio apsisprendimo. Tik tada, kai apologetika mums įrodo, kad įsikūnijimas yra logiskai galimas, mūsų laisvė pajėgs veikti Kristaus atveju. Tačiau mes didžiai klystume, manydami, kad apologetikos pateikti įrodymai Dievo įsikūnijimo galimybę jau tuo pačiu pažadina ir mūsų apsisprendimą laikyti Jėzų iš Nazareto šio galimo įsikūnijimo tikrove. Anaipol! Apologetikos įrodymai pažalina tik filosofiskai-logi-

ne klūtį mūsų apsisprendimui, parodydami, kad nesuvokiame anaipol dar nėra beprasmybė. Bet paties apsisprendimo jie nesukuria. Apsisprendimas, kaip laisvės veiksmas, vyksta ne loginės galimybės, o egzistencinės tikrovės akivaizdoje. Kad Dievas gali būti istorijon, mes žinome. Kad Dievas Jėzus iš Nazareto istorijon įėjo, mes tikime. Įsikūnijimo tikrovės tikėjimas anaipol nekyla iš įsikūnijimo galimybės žinojimo. Nes tarp galimybės ir tikrovės visados tylo bedugnė, kurią peršokti gali tik laisvė, o ne protavimas. Įrodymai padaro tikėjimą galima, laisvė padaro jį tikrą. Apsisprendimas laikyti tikru tai, kas yra grynai logiskai galima, yra visados suolis, o ne tęsinys. Todėl tikėjimas, palygintas su apologetiniu protavimu bei tyrinėjimu, visados yra esmiškai naujas veiksmas, iš anojos neišvedamas ir anojos nepretasias.

Iš to plaukia dvi svarbios išvados tikėjimo esnei suprasti:

1. Tikėjimas yra bedugnė ir todėl sunkus. — Būdamas laisvas apsisprendimas, tikėjimas tuo pačiu išskiria bet kokį pagrindimą arba dugną, kurio pasiekęs ir ant kurio atsistojęs žmogus manytųsi galįs laikyti tą ar kitą dalyką tikru. Nes pagrįsta arba įrodyta laisvė, kaip sakėme, yra prieštaravimas savyje. Pirmu požiriu šis tikėjimo savybė mus stipriai nuvilia. Mes juk visados ieškome savam tikėjimui įrodymų, ženklių bei stebuklų ir nusimename, jį arba visiškai neradę arba radę tik menkų bei neįtikinančių. Ir vis dėlto šis nusiminimas pasirodo esą be pagrindo, atsiminus, kad kiekvienas laisvas veiksmas yra bedugnė ir todėl sunkus pakelti: žmogus tiesiog palūžta po laisvės našta, nesykį mėginamas ją nusikratyti, kaip tai nuostabiai giliai yra atskleidęs F. Dostojevskis savoje „Didžiojo Inkvizitoriaus“ legendoje. Visuomeninėje srityje, laisvės pabūgęs, žmogus sudea ją į diktatorių ar partijos rankas, tikėjimo srityje — į apologetų bei įrodymų rankas. Kiekvienai tačiau atveju tai yra savęs apgaudinėjimas, nes laisvė nusikratyti mes niekur ir niekad negalime: ji yra esminis mūsų apsisprendimas. Juk mėginimas ją patikėti kitam taip pat yra mūsų pačių apsisprendimas, vadinasi, laisvės veiksmas.

Tai tinka visam mūsų egzistencijos plotui. Tai tinka ir tikėjimo sričiai. Ir tikėjimą turime pakelti kaip žvilgį bedugnėn, nuo kurios mums ne sykį svaigsta galva. Tikėjimas yra pats laisviausias veiksmas, nes čia nėra jokios būtinybės ir jokios prievartos, kurioms galėtume perleisti savą apsisprendimą. Čia turime apsispręsti patys ir šį apsisprendimą pakelti, nors jis mums būtų ir labai sunkus. Šitai reikia pabrėžti labai aiškiai bei atvirai, kad nesivaikytume netikrų pagrindimų bei įrodymų. Nes jų netikrumui paaiškėjus, griūva ne tik jie patys, bet ne kartą ir jais tariamai pagrįstas tikėjimas. Tikėjimas yra tvirtas bei pastovus tik tada, kai jis yra pagrįstas mūsų laisve, vadinasi, kai jis esti suvokiamas bei pergyvenamas kaip bedugnė.

2. Tikėjimas yra didingas ir sykiu dužius. — Didingas todėl, kad jis yra mano paties apsisprendimas ir tuo pačiu man labiausiai savas. Jis

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-060 ir California
Pirmad., antr., ketvirt., penkt. nuo 9 iki 12 val. vakaro.
Šeštad. nuo 9 iki 12 val. vakaro.
Trečiad. ir penktad. uždaryta.
Ofiso telef. 476-4043
Reid. tel. WAibrook 5-8048

Tel. — 925-8888
DR. S. GESTAUTAS
Nervų, emocijų, šeimoms problemoms
2624 West 71st Street
Valandos pagal susitarimą

DR. REGINALD CIENKUS
TEL. — 788-3980
GYDYTOJAS CHIROPRAKTIKAS
6250 W. Cermak Rd., Berwyn, Ill.
Pirmad., antr., ketv., penktad. 9 val. ryto iki 12 val. dienų ir nuo šeštadienio 8:30-12 val. dienų
Emergency tel. — 788-3981
2 val. popiet iki 8 val. vakaro.

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1445 So. 50th Avenue Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.
Iškyrus trečiadienį.
Šeštadienis 12 iki 4 val. popiet.

Tel. Reliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val. pirmad., antr., ketvirt., penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak., šeštad. 12-2 val. p. p. trečiad. uždaryta

nėra man primestas iš viršaus, kaip pojūtines patirtys; jis nėra mane verčias iš vidaus, kaip loginės išvados. Tikėjimas man yra artimesnis, negu patirtimas ar žinojimas. Tai pats nuosaviausias žmogui dalykas, kaip ir jo laisvė. Tuo būdu jis yra ir pati žmogiskosios didybės apraška, nes žmogaus didybė bei vertė kaip tik ir išsina alkstien jo laisvė, o tuo pačiu ir jo tikėjimu kaip viena laisvės lytinių. Tikėjimas ir žmogiskoji didybė bei vertė yra atitiktis (aequivalentia). Tikėjimas angažuoja visą žmogų ir perskverbia visą jo būtį. Jis nėra dalinė egzistencijos apraška, o visuminis jos prad. „Tikėjimas“, gražiu M. Buberio posakiu, „yra ne jausmas žmogaus sieloje, o įžengimas į tikrovę, būtent, į pilnutinę tikrovę, jos neišbraukiant ir nesutrumpinant“.¹² Žmogus miršta už savo tikėjimą, paliudydamas savo didybę aukščiausiu laipsniu. Be abejo, kasdienoje mūsų apsisprendimas tikėti nuolat būna lenkiamas tradicijai, auklėjimui, aplinkai, vadinasi, niekad nėra pradžios (principium, arché). Tačiau visi šie tikėjimui pašaliniai dalykai atkrinta, ir begalinė apsisprendimo rimtis prasiveržia alkstien, kai patenkame į tokią patirtį, kuri visą mūsų egzistenciją perkelia į naują plotmę: tai atsiverimas, kankinystė, persekiojimas ir t. t. Šiose padėtyse apsisprendimas iš tikro mums, apkiautusiems, esti

(Nukelta į 6 psl.)

PR 8-8229-4
DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGOS
2858 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akusherija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
8007 W. 83 Pl., Justice, IL, 599-0500
Pirma ligoninė pagal susitarimą, jei neatsiliepa, skambinti 374-8013

DR. C. K. BOBELIS
INKSTŲ IR SLAPUMO TAKŲ CHIRURGIJA
Tel. — 695-0533
FOX VALLEY MEDICAL CENTER
880 Summit Street
Route 58 — Elgin Illinois

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm. ketv. 1 iki 7 popiet, antr., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarim.

Dr. Ant. Rudoko kabinetas perimė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 4-2400
Val. pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-8; antr., penkt. ir šešt. 10-4, šeštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. FR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specialybė — Nervų ir Emocijų Ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Reid. tel. — GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6182 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepa, skambinti: MI 8-0901.

Tel. — BE 3-5893
DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akijų Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso telef. FR 8-2220
DR. JANINA JAKSEVIČIUS
JOKIA VAIKŲ LIGOS
2856 West 63rd Street
Pirmad., antr., ketvirt., penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 6 iki 8 val. vak., šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val. kasdien nuo 9-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Visi telefonai 652-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarim.

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1445 So. 50th Avenue Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.
Iškyrus trečiadienį.
Šeštadienis 12 iki 4 val. popiet.

Tel. Reliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val. pirmad., antr., ketvirt., penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak., šeštad. 12-2 val. p. p. trečiad. uždaryta

DR. NINA KRAUCEL
KRIAUGELIONAITĖ
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2750 West 71st Street
Tel. 776-3717, neatsiliepus skambinti 646-3900. Valandos pagal susitarimą

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 v. ryto iki 1 v. popiet. Trečiad. ir šeštad. nuo 10 v. ryto iki 1 v. popiet.
Ofiso telef. RE 7-1166
Reid. telef. — 339-2919

Ofiso HE 4-1818. Rez. FR 8-9807
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. pirmad., antr., ketv. ir penkt. nuo 3 iki 7 val. p. p.
Tik susitarim.

Tel. — 282-4422
DR. ROMAS PETKUS
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA ofisai:
111 N. WABASH AVE.
4200 N. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5148
Tikrina akis. Pritaiko akinimus ir „contact lenses“
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLES IR PROSTATO CHIRURGIJA
2856 W. 63rd Street
Val. antr., nuo 1-4 popiet ir ketv. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RE 8-4410
Reid. GR 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 1 val. iki 3 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak. antr. ir penkt. nuo 1-3 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisai ir rez. 2863 W. 59th St.
Tel. PROspect 8-1223
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 9 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. šeštad. 3-4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-2123. Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antr., ketv. ir penktad. 2-5 ir 6-7 — iš anksto susitarim.

Tel. PROspect 8-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VAKARAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue
Val.: Pirmad., 6-8 p. p. antr., 2-5 p. p. penktad. ir šeštad. 2-4 p. p. Kitom dienom tik skubiu reikalu, susitarim.

Tel. Ofiso, FR 8-8446
DR. F. C. WINSKONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-5 val. popiet. Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Ofiso tel. 767-2141; namų 636-4850
Val.: pirm. antr. ketv. 2-5 ir 6-8, penktad. 2-5. Šešt. pagal susitarimą

Noras gyventi iki soties

PR. VISVYDAS

Birutė Pūkelevičiūtė, **NAUJUJŲ METŲ ISTORIJA**. Premijuotas romanas. Išleido Lietuviškos knygos klubas Chicagoje 1974 m. Viršelį piešė K. Velska. Leidinys 183 psl., kaina \$4.50, gaunamas "Drauge".

Amerikoje ateiviai įvairiai kala savo laimę. Vieni ieško aukštinių progų, besikdami baletą, ir, nepasiekę pripažinimo, jaučiasi su-
luošinti. Kiti savo patogius namus, santaupas, akcijas vadina trupiniais ir nori dar daugiau. Treti stambius fantus laimi biz-
nyje, bet nesijaučia laimingi. Amerika prieš juos riogso kaip didelis pyragas, iš kurio reikia at-
sipiauti gerą gabalą ir pasaldinti savo gyvenimą.

Tačiau yra laimiu, kurios nie-
ko bendro neturi su materialiniu
geriu. Pavyzdžiui: laimė mylėti ir
būti mylinam. Kai kam tokia lai-
mė yra sunkiai pasiekiamą ir net
pavojingą. Staiga žmogus pama-
to, kad jo ilgai puoselėta iliuzija
virsta tikrove. Jis patiki laimėji-
mu, džiūgaudamas užsimiršta...
ir, pagal graikų tragedijos dėsnį,
susiduria su triuškinančia likimo
ironija.

Maždaug tokiais atskambiais
parašytas naujasis Birutės Pūke-
levičiūtės romanas "Naujųjų Me-
tų istorija". Veiksmo fonui auto-
rė pasirenka prabangią slidininkų
vietovę Colorado Aspeną, kur
sniegas ir kalnų vaizdai perkami
už svarų pinigą. Taip pat ir lai-
kas — Naujųjų Metų sutikimas —
sužadina veikėjų galvoti apie
būsimą laimę, atsiverti, išsikalbė-
ti, atlikti buvusio gyvenimo per-
žiūrą.

I Aspeną Naujų Metų sutikti iš
Chicago atvyksta dvi lietuvių
šeimos: gydytojas Povilas Morkū-
nas su žmona Stefania ir drau-
dimo agentas Edvardas su Vilija.
Abu vyrai yra draugai dar iš stu-
dijų metų Kaune. Dvasinį pasau-
lį tad jie yra atsigabėję iš Lietu-
vos: Morkūnai iš kaimo, Gedvil-
lai iš Kauno. Atseit, skirtingos
mąstysenos žmonės. Autorė, kaip
ir ankstesnėse knygose, patriotiš-
kai simpatizuoja Kaunui, kuris,
anot jos, lietuviškumui niekad ne-
nusileido kaimui.

Vėliau (68 psl.) prie minėtų
čikagiečių pristato penktasis he-

Slidininkų rojus Colorade

Nuotrauka K. V. Katelės

rojus, vietinis lietuvis Vincas Na-
ras, statybų firmos "Naras Incor-
porated" savininkas. Savo me-
džiaginį lobį jis yra sukrovęs per
20 metų. Tačiau jaučiasi vienišas,
nes yra vedęs nemylimą svetimi-
tąte. Jo drama sprendžiama pa-
skutiniuose romano skyriuose.

Pasirodo, Naro gyvenimas yra
tampriai surištas su Vile, su ku-
ria jis praleido Naujųjų Metų nak-
tį prieš 20 metų. Apie tai išgirs-
tame iš Vilės pasakojimo vaiše-
se pas Narą. Tada jis vadinasi
Narutavičiumi ir buvo paprastu
juodadarbiu. Tik sunku suvokti,
kodėl Vilė, būdama imli, geros
atminties moteris, dabar jo neat-
pažįsta. Ir kodėl kiti veikėjai, be-
sisklausydami istorijos, nenutuoi-
kia Naro ir Narutavičiaus tapa-
tumo? Skaitytojui tai perdėm
akivaizdu. Nuo to visa įtampa
taip ir suglemba kaip pradruta
padanga.

Ivestas maždaug per patį ro-
mano vidurį, Naras neturi laiko
subręsti kaip charakteris. Neaiš-
ku, kokių būdu iš mažamokslis-
to stovybininko, kuris iš pradžių,
svečiams atėjus, vos sumeta sa-
kinį, ūmai išauga gražybės po-
etas. Štai ką jis gieda Vilei: "Kai
tą rytą išėjau iš tavo namo, jau
švito. Dangum, vėjo genami,
plaukė greitai debesys. I topolio
šakas, prie tavo lango, suskrido lerina", gyvena iliuzijomis, koke-

strazdu būrys ir ėmė taip garsiai
klegeti, kad aš išsigandau: jie ta-
ve pažadins! Atsiremiau į tvorą
ir laukiau, kol paukščiai nuskris.
Stovėdamas žiūrėjau į apsnigtas
medžio šakas ir man atėjo min-
tis, kad tavo topolis greit ims
krauti pumpurus. Kad ateis pa-
vasaris, žemėn kris raudoni žir-
ginai, tada sulapos šakos... Me-
dis viską žino, medis turi laiko
ir kantriai laukia, o jo kamienu
srovėna šiltas kraujas".

Graži! Naras, taip deklamuo-
damas, tiesiog galėtų rungtynia-
ti su poetu H. Nagiu. Bet čia, at-
rodo, šneka ne Naras, o pati po-
etė B. Pūkelevičiūtė. Jos beletris-
tikoje proza ir poezija yra dvi ne-
atskiriamos seserys. Deja, šeim-
ninkavimo teisės dažniausiai ati-
duodamos poezijai.

Kur kas labiau išbaigtas yra
Vilės Gedvilienės charakteris. Iš
tiesų jai ir parašytas šis romanas.
Vilė savo pagrindinį vaidmenį
atlieka pavyzdžiai, tai čia, tai
ten gyvai pabrėždama Goethe's
"Das ewig Weibliche". Apie ją
galima būtų rašyti ilgą analizę:
jos bėgimą nuo skurdžios vaikys-
tės į blizgantį, dailių paviršių.
Anksčiau ji rimtai veržėsi į bale-
to aukštumas, išjauzdavo į šo-
kius ir tebeliko menininkė. Bet,
po to, kai Edis jai uždraudė šok-
ti, ji tariasi esanti "frustrated ba-
šakas, prie tavo lango, suskrido lerina", gyvena iliuzijomis, koke-

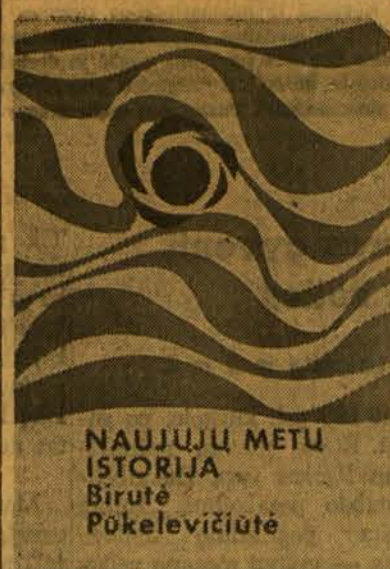
tuoja, serga snobizmu, nori pripa-
žinimo, nori gyventi iki soties.

Reikia stebėtis Vilės žiningumu,
kurį ji susikrovė savo imlumo ir
pastabumo dėka. Ne mokslo. Bet
kai Vilė ima šnekėti apie žemės
ūkio dalykus (24, 35 psl.), kaž-
kaip norisi ją pristabdyti: tegu
apie tai kalba iš kaimo kilusi Ste-
fa. Pastaroji yra Vilės priešingy-
bė: rimta, kaimietiška praktiš-
ka, taupi iki šykštumo, vis nepa-
tenkinta — anot Vilės, reprezen-
uojanti lietuvių moterų klasišką
pozą: "sėdint, linguojat, dejuojat".

Vilės spalvingas "joie de vivre"
driekiasi per visą knygą, suteik-
damas siužetui gyvumo ir rit-
mingo vieningumo. Taip ir ma-
ai vis didėjanti Vilės konfliktų
u tikrove, jos nesiskaitymą nei
su žodžiais, nei su artimaisiais. Ji
reita įgelti. Ji mikli padaryti po-
ūkį. Edis ją apibūdina: "Yra ta-
yje kažkoks aklas azartas, ir tu
rypi aplink save viską. Girdi,
rypi viską!"

Tarpusavyje kertasi ir Paulius
u Stefa. Jų santykiai remiasi keis-
u antagonistiniu "bendradarbia-
vimu", kitais žodžiais, esamos pa-
lėties priverstinė pakanta. Pro-
gai pasitaikius, Stefa Paulių va-
dina "išsirašytu sužadėtinium":
mat, po karo, atsidūrusi Kanado-
je, pasikvietė jį iš Vokietijos ir
vėliau padėjo jam užbaigti medi-
cinos studijas.

Vyrų pristatymui skiriamas vi-
sas antrasis skyrius — pirties sce-
na. Tai tikrai gražiai parašytas
epizodas, juo labiau įspūdingas,
kad viską aprašo moteris. Ten ji,
tur būt, garuose slapta betūno-
dama ant aukščiausio suolo, ste-
bėjo besislakstančių vyrų išdai-
gas. Tik viena bėda — romano
struktūrai kenkia epizodo ilgu-
mas. Didesniame romane, tvar-
(Nukelta į 4 pusl.)

Premijuotojo romano viršelį, pieš-
tas Kazio Veselkos.

Iš japoniškųjų haiku

Rasa;
limpantys maži
rasos lašeliai.

Ir toks jos visiškas
neapdairumas —

kur ji krenta.

S o i n

*

Grybas.

Ir lapas prilipęs
prie jo

nuo nežinomo medžio.

Matsuo Basho

*

ŽIEMA

Kalnai ir lygumos.

Nebeliko nieko,
kas nebūtų sniego belaisvis.

J o s o

*

Pasakyk!

ar tas kvapas —
žydinčių slyvų medžių
kylla aukštai?

Nes aš matau aureolę,
kuri supa mėnulį.

B u s o n

*

Jeigu neturėtu
šie garnai balsų —

kaip atskirtum juos
nuo šio rytmedžio sniego?

C h i y o

*

Nors sulankstytas

daug kartų.

Perlaužtas vėl ir vėl ir vėl

Negali sakyti,
jog mėnulio nėra vandeny.

C h o s h u

*

1. Už viską reikią dėkoti.

2.

Taip pat ir šis plonas
sluoksniš sniego —

ant mano lovos apklotas:
yra dovana iš Dangaus.

I s s a

PASAULIS AUKSTYN KOJOMIS

Aukštai į orą
iššoka žuvis

"Zvirblėlių skrydis", nežinomo japonų dailininko tapyba,
vadinamos Tosa mokyklos (1583-1638). Paveikslas yra Chi-
cago Meno institute.

Upėtalės iššoka.

Zemai, dugne upės —
praplaukia debesys.

O n i t s u r a

VIENTISUMAS ŽIEMĄ

Nėra dangaus.

.....

Visiškai pradingo žemė.

Ir nežūriant to,
sniegas krenta, krenta

ir krenta.

S h i k i

Jūra pavasarį.

J Ū R A

Visą dieną —
aukštyn ir žemyn
supasi.

Svelniai —
visą dieną:
aukštyn ir žemyn.

B u s o n

PAVASARĮ

Upelis slėnyje.

Ant kranto žydi

laukinės vyšnios.

Net ir akmenys dabar dainuoja.

O n i t s u r a

*

Moterys sodina ryžius
laukuose.

Viskas purvina aplinkui;
ir jos pačios purvinos.

Išskyrus dainą,
kurią jos dainuoja.

R a i s a n

Sulietuvino D. S

Viešnagė Pirenėjų pusiasaly

Vasaros kelionių įspūdžiai ir vaizdai

A. TYRUOLIS

Prologo vietoj pakiliui į Pirenėjus

Septyniasdešimt trečiųjų metų vasara ne-
buvo eilinė: studijiniai ir turistiniai planai taip
susiklostė, kad vėl teko pasiekti Senąjį Pasaulį.
Plieno paukštis vėl nešė per Atlanto bangas, o
geležinis žirgas į Pirenėjų pusiasalio kraštus —
Ispaniją ir Portugaliją, kurios dar tebebuvo "terra
incognita".

— Bet ko ten važiuoti, — kalbėjo kai kas,
— juk ir čia turime gražių vietų.

— Tikra teisybė, — atsakiau, — bet prie
grožio norėčiau pridėti ir gerio: pasigrožėjus nau-
jom vietom, teks dar ir mokslui padirbėti. Beje,
ar ne Platonas mokė: kalos kagathos (gražu ir
gera)?

Grįžtu į praeitį ir galvoju, kad planai ir sva-
jonės virsta realybe kartais tik po ilgų, ilgų
metų. Štai trisdešimt trečiųjų metų vasara. Švie-
si džiaugsminga, jaunystės gajumo pilna vasara.
Studijos baigtos, nauji akiračiai verias, nauji pla-
nai klostos, tolimi horizontai vilioja. Netrukus po
to pirmieji kelionių žygiai į Berlyną, Miuncheną,
Trogeną, Zėnėgą... Bet dar Alpių "nenugalėtos",

dar nenusibėsta į šviesiausius pietų kraštus, o
apie Pirenėjus — dar nei kalbos, nei mintys.

— Bet ko ten važiuoti, — kalbėjo ir tada kai
kas, — argi negražu ir pas mus?

— Šventa teisybė, — sakiau, — bet nieko
nepakenks, jei prie grožio dar pridėsi grožio, kaip
sako Šekspyras.

Bet ilgai jo dėstyti ir nebereikėjo, nes tuos vi-
sus taip gražiai puoselėtus planus iš karto dū-
mais apnešė prasidėjęs Antrasis pasaulinis karas.
Ir tik po keturiasdešimt metų tegalėjai įrašyti
į savo "memuarus", kad Europa "iširta" nuo
Anglijos iki Turkijos, nuo Skandinavijos iki Ispa-
nijos. Bet kaip tai palyginti maža, vos tik pėda
teikėlus į Azijos ir Afrikos žemynus. Astronautui
iš kabinės ar nuo mėnulio žemė atrodo tik kaip
sviedinys, bet žmogui, lyg tai skruzdėlė, ji dar mil-
žiniškas kupstas...

Dabar kelias trumpas ir greitas per Atlantą:
gal nespėjai nė bluosto sudėti, vos spėjo saulė
nusileisti, žiūrėk, jau ji rytuos vėl teka, o trijų
tūkstančių pėdų aukštyje ji tiesiog nuostabi
žeria savo pirmuosius spindulius, ir erdvės kar-
tais pasakiškai atrodo.

Vos spėjęs koja paliesti žemę, vėl pajunti eu-
ropinio oro ir vėjo dvelksmą, gal net to vėjo, kurį
Rilkė pavadino lyg broliu, kurs tavo meiliai ap-
kabina.. O belgu poetas Emilis Verhaerens en-
tuziastingai apdairavo vėją, kurs atlekia nuo
šiaurės, nuo Baltijos:

Jis lekia nuo šiaurės, nuo seklumų, jūros,
Kur mirkčioja žvaigždės, lyg kamčiai
užbūrus...

O kur nors užklūvęs didingos uolos,
Per naktį graudingai ir šauks ir vaitos...

Okanota įsibėgėjusios vasaros diena to poeto
tėviškės Belgijos sostinėj Briusely. Vėsu, kažin
ar saulė šlandie bepasirodys pro plėtinės spal-
vos debesis. Sėdim su "Brollio Mykolo gatvės"
autorium Eduardu Cinzu garsiosios Grand Place
aištės užuovėjoj prieš paauksuotus gildijų ir ki-
tus rūmus, lyg prieš kokį milžinišką altorių, da-

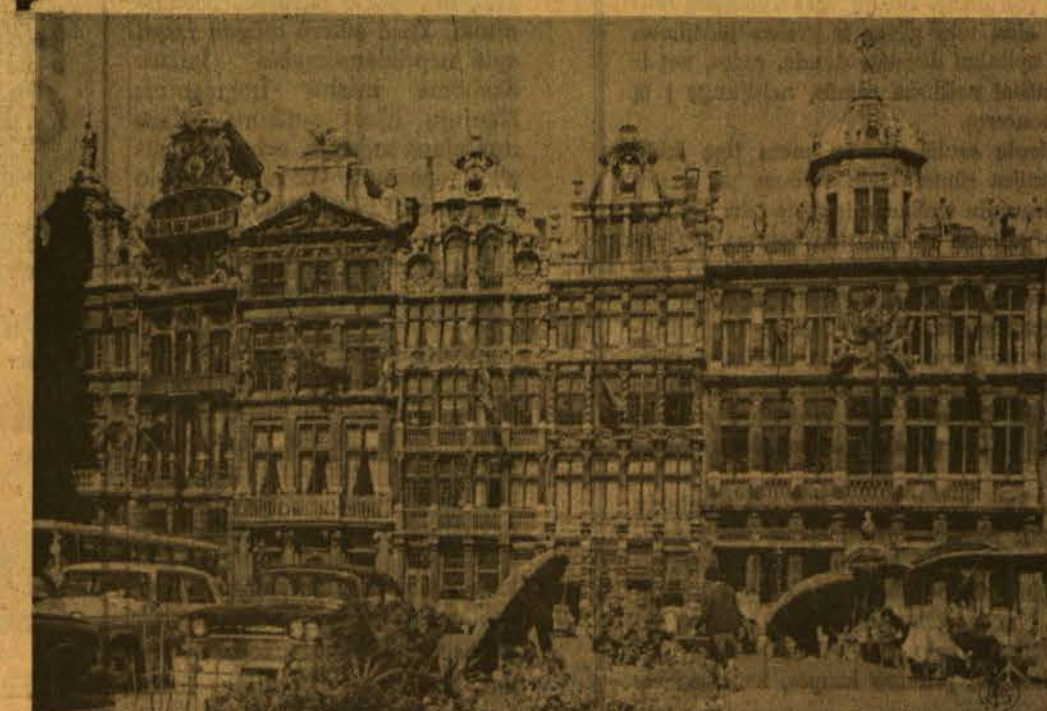
lindamies literatūros žinomis, prisimindami ir jo
paties knygą, kuri susilaukė tokio susidomėjimo,
nepaisant vietų ar temų, į kurias Adomas Jakš-
tas savo metu būtų, be abejo, aštriai reagavęs
(ji atsimenant, galima gerai įsivaizduoti, kokią
būtų buvus audrėlė!). Tačiau meniška apdoro-
tas pasakojimas, pozityvi, kad ir po sunkokų pa-
stangų, kun. Pauliaus istorija anglų kasyklose
anuos skėmiškus aštrumus lyg ir apdildė, lyg kai
kurios "nuogumų" pridangstė...

Grand Place aištėje jauties lyg į namus su-
grįžęs: toj vietoj jau buvo tekę būti anais ge-
raltais šešiasdešimtais metais. Tik tada ryt-
medžio saulė visa aiškė su karalių, gildijų ir
miesto namais spindėte spindėjo, ir gėltų buvo
pilna aiškė, ir judėjimas lyg daug gyvensnis. O
šlaip jau visa išliko, kaip buvo. Ir tas pats sienos
nišoj išgraviruotas sukniubęs jautuolis, kurs mi-
rė iš meilės, ir tas Manekeno fontanas su mažu
beniuku, beleidžiančiu "vandenėli". Paprastesni
piliečiai juo, sako, labai didžiuojasi, vadindami
jį "seniausiu Briuselio piliečiu". Kai kas juo ir la-
bai piktnas, esąs jau kone pilnas muziejus dra-
bužių, stilytų jam apręgti... Gal ir nebe reika-
lo, nes jau ir imperatorius Karolis V kadalse jį
kone karališkai liepęs apręgti.

— Jis buvo prieš kurį laiką dingęs, — sako
rašytojas, beiniant mums pro šalį, — bet ir vėl
atsirado. Tai kaip legenda legendoj.

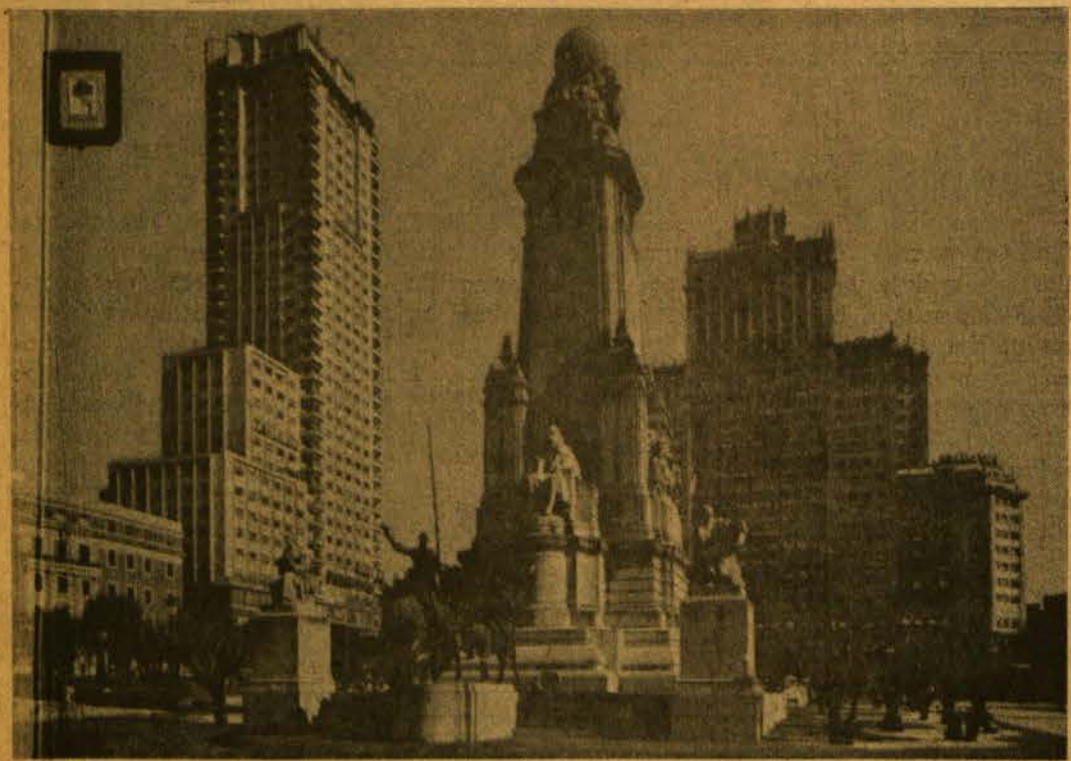
Maža pramogėlė, bet kai kam ir nemaža at-
rakaija, lyg kokia istorinė garsenybė. Bet kurgi
ta šaunioji Brabantų kunigaikščių pils, kurioje
galingiausias ano meto Europos valdovas skėptą
pėrdavė savo sūniui Pilypui II, į kurio palikimą

(Nukelta į 4 psl.)

Grand Place aikštė

Briusely, Belgijoje

Madridas, Ispanijos aikštė su paminklinėmis skulptūromis Servanteso ir jo romano nemirtingų herojų — Don Kichoto ir Sančo Pansos. Dešinėje — Ispanijos rūmai, kairėje — Madrido bokštas (aukščiausias Madrido pastatas — dangoraižis).

VIEŠNAGĖ PIRENĖJŲ PUSIASALY

(Atkelta iš 3 pusl.)

veda kelias? Nieko nėra amžino, pilys ir imperijos nuskaista į amžių gelmes.

Tad atsiveikinu su Brabanto sostine ir mūsų rašytoju, kurs svetimųjų įėjimui puoselėja lietuvišką žodį. Tokių salelių, lyg kokiam vandenyne, teko ir daugiau tolimesnė kelionė užtikti.

Kai palygini su plačiuoju Amerikos žemynu, Vakarų Europa dabar atrodo tokia ankšta, taip artimai ir tampriai susijusi savo dalimis. Per tris valandas jau esi Paryžiuje. Kadangi jis jau buvo diem atvejais lankytas ir tolimesnį planą teko „performuoti“, sustojimas ten nebuvo ilgas. Dabar pats vasaros kelionių įkarsis, ir šiaurės stotis panaši į didžiulį skruzdėlyną, kur pavienis keliautojas dingsta tartum lašas banguojančio jūroje. Tas pats ir Austrijoje, kur iš kurio tenka leistis į pietus.

Kelias, lig šiol dar nekeliautas, eina per platus, neužmatomus, lygius ir derlingus laukus, pilnus javų ir vaisių derliaus, per tą visos Prancūzijos autostradą. Štai jau Orleanas, mergelės kaizygės Jėzijos Arkietės, tos mūsų Emilijos Plateraitės, gimtinė. Aple vidurdiinį pasiekiamą Tourą, šv. Martyno, galų apaštalo, sostinę, kur jis garsėjo dionia ir gailstinga širdim. O jau ankstyvą popietę persitiram per Garonę ir atsiduriame Bordeaux, tame šauniame vyno mieste, kurio vynuogynai garsūs, kaip ir Reino pakrantių. Gaičius Atlanto vėjas padvelkia nuo Biskajos ilankos, maloniai atvėsindamas dienos kaitrą. Pakrantės pilnos mėlynų palapinių, švitruojančių pro medžių lapus, nusileidžiančių prie pat vandens uolų.

Jau iš tolo moja Pirenėjų kalnai, baigiasi prancūzų žemė. Ironoj reikia išsikrauti iš spartaus prancūziško traukinio į ispanišką: nebentinka bėgiai. Sako, taip ispanai bandę atsiriboti nuo Europos įtakos, nuo kaimynų prancūzų ir anglų, su kuriais istorijos bėgyje turėjo ne sykį susigrumti. Gal dėl to ispanuose liko papročių, dėl kurių kiti europiečiai šiauriaus.

Vos seną perkopę, jau iš karto pastebi kitokio tipo žmones, negu Europos širdyje. Stotyje į akis krinta lėtokas darbo tempas: tokie, sako, esą ispanai šiauriečiai, o pietiečiai su arabų mairių priemonėmis daug gyvena.

— Kad ir kaip jie bedirbtų, bet bent sąžiningi, — sako vienas bendrakeleivis, vokiečių kilmės amerikietis, kurį laiką ir Ispanijoje gyvenęs.

— Smagu girdėti, — sakau, — gal nereiks bent vakarais bijoti į gatvę išeiti.

Popiečio saulelei gražiai spindint, leidžiamės pro Pirenėjų kalnų papėdes, pro stačius šlaitus ir skardžius, pro vietom žemai nusvirusias uolas. Bet tai tik Alpių kalnų imitacija.

— Štai jau ir Burgos, — aiškina bendrakeleivis, — kur Franco nacionalistai spyrė prieš respublikonus. Čia ir viena iš būdingiausių gotikinių Ispanijos katedrų, didžiausia yra Sevilijoje, o bene puošniausia Toledo.

Kai bemaž viduraktį atsirandam Madride, jaučiame šeštadienio vakaro rimtį ir sulėtėjusį skubančios dienos žingsnį šiame didmiestyje. Ir rūpestis dėl nakvynės čia pat nukrinta: pats nakvynių biuro tarmautojas uždaro savo darbovietę paskutinę minutę prieš dykiant ir išvargusį keleivį parsiveda tiesiai į savo namus išilgtam poilsui ir rytdienos sekmadienio rimčiai. Iš tiesų kartais sekas kaip pagal planą. Bet ne visad, kaip matysim vėliau.

Cervantes dangoraižių šešėlyje

Kitą rytą mano šeiminkas beateinas su sarašu, kur sužymėta, kas lankytina Madride ir apylinkėse. Atrodo, kad jis tuo suinteresuotas, jis purpūrina ir bilietus. Tam saraše pirmiausia pažymėta „Madrid artistic“. Be abejo, teks pasi-

jams, verčiant žemę nuo pamatų, kamine dainuojant piktoms dvasioms“.

Stoviu ties ta savotiška grupe — pats Cervantes išsimušęs iš šviesaus marmuro, o jo veikėjai iš tamsios bronzos — ir, rodos, lyg girdžiu, kaip didysis kūrėjas, lyg ta Wildes nelaimingojo brinco statula, prakalba:

— Juk ir aš buvau kareivis, kovojau už laisvę, netekau rankos prie Lepanto, kaudamasis su tais nekrikštais turkais, buvau mairių nelaisvė, vos gyvas išlikau, bet džiaugiaus, kad su likusia dešine (dėl to ji dukart garbingesnė) galėjau pašlovinti išmaningąjį hidalgą... O tas, pasidavęs į rytus, joja ir joja su savo palydovu pasauly daryti „tvarkos“. Ir vis tik kur nors turėtų būti jo epitafas, kurį skaitomė antrojo knygos daly:

Čia ilsis Riteris šaunus,
Lig paskutinio kvapo
Kovojo kaip garbės sūnus,
Kol pasitiko jį Mirtis.

Ir norint skirta buvo jam
Lyg išprotėjusiam gyvent
Šiame pasauly nelemtam,
Jis kaip protingas mirė bent.

Cervantes gatvė yra perstatytas namas, kuriame jis kūrė antrąjį Don Kichoto dalį ir kuriame mirė. Ten pat ir Lope de Vegos perstatytas namas, kurio sienos (jei teisybė) buvo krauju aptašytos, besiplakant už praėjį atgailojančiam

poetui, tapus dvasininku. Tą praėjį primena ir jo eilės:

Apsvaigęs melle, dulkės aš laikiausi,
Tavęs, o sielos šviesa, neieškojau:
Kiek laiko slinko man naktim juodžiausia.
Bet amžinąją Melle nūn aukojau.

Jūdvių palaikai buvo perkelti į San Francisco el Grande panteoną, kur ir kito Madrido didžiojo — Velasquezo — kapas. Bet ispanams nepavyko įkurti tokio panteono, kokį turi prancūzai Paryžiuje. Daugumos didžiųjų žmonių palaikai buvo dingę, po keliskart belaidojant ir bevežiojant. Goyos kūną rado, bet buvo be galvos.

Iš Ispanijos aikštės jau ir pro medžių lapus gali įžiūrėti Karalių rūmus, kurie taip išsiplėtę, kad užima gerą miesto kvartalą. Iš oro jie veikia savo didingumu, nes bene keliskart didesni už Buckinghamo rūmus Londone. Vidų Didieji laiptai iš tiesų didingi, ir juose, sako, stovėdamas Napoleonas pasakęs savo broliui, kad brolelis čia geriau įsikūręs, nei jis pats Paryžiuje. Ne vienas liūdnas žvilgsnis iš gausybės paveikslų sienose primena Putino eilėraštį apie seną grafą:

Liūdnai šypso senas grafas
iš aukių rėmu.
Tirpsta prieblandos ūkuose
sumušti vitražai.

Vitražai čia, žinoma, nesumušti, nes per pietinį karą iš abiejų pusių buvo sutarta šių rū-

my negriauti.

Gal įspūdingiausiai čia nuteikia Kilimų ir Sosto salės. Tų kilimų, sako, susidarytų kokios devynios mylios. Bet sostas, kad ir apsuptas keturių liūtų po Tiepolo išpuoštom lubom, tarp veidrodžių ir spindinčių kristalo liustrų, tėra nuščias. Franco, kaip „Ispanijos karalystės užvaizdas“, į jį nesėdęs, o būsimasis sosto įpėdinis kantriai laukias savo dienos Portugalijoje.

Grįždamas vienuose Primo de Riveros gatvės rūmuose aplankau bene vienintelį Madride gyvenantį lietuvių saležietį kun. Kazimierą Patalavičių, kurs profesorauja tenykštėje mergaičių kolegijoje ir vadovauja lietuviškai radijo valandėlei. Mielas ir visiems paslaugus, jis įdomiai papasakoja savo pasitraukimo odiseją, kaip buvęs primittas paties Franco radijo valandėlės reikalu ir kaip gelbėjęs tuos mūsų tautiečius, kurie buvo įkliuvę į bėdą, kovodami prieš Franco pilietiniame kare. Mane iš tiesų visad žavi tokios tolimos lietuviybės salelės, lyg kokiam didžiuliame vandenyne.

— Ar nepasilgstate savo tautiečių, gimtosios kalbos tokiame tolimame krašte? — paklausiau.

— O ne, juk kasdien per radiją su jais gyvu žodžiu kalbuos, — atsako šis garbusis lietuviybės apaštalas.

(Bus daugiau)

Stasys Ušinskas Algirdas prie Maskvos vartų (Jaunimo centras, Chicago)

Dailininkas Stasys Ušinskas gimė 1905 m. ir mirė š. m. birželio 13 d. Lietuvoje. Dailės mokslus baigęs Kaune ir Paryžiuje, ypač daug dirbo, kaip dekoratorius, teatre. Nevengė ir monumentalios tapybos, už ją laimėdamas tarptautinius Grand Prix ir medalius. Pasaulinėje parodoje New Yorke 1939 metais nepriklausomos Lietuvos paviljoną puošė jo darbai, kurie dabar yra Jaunimo centro didžiojoje saleje, tai „Algirdas prie Maskvos vartų“ ir „Vytautas Didysis Lucko suvažiavime“. Pastaruoju metu Stasys Ušinskas sukūrė taipgi nemažai vitražų.

Noras gyventi iki soties

(Atkelta iš 3 pusl.)

koj, bet 180 psl. knygoje, po gana jau ištęsto moterų pašnekesio, gan ilgokas vyrų išsikalbėjimas stabdo pasakojimą. Autorė primiršta pagrindinę dialogo funkciją — vystyti romano veiksmą. Amerikiečių rašytoja Elizabeth Bowen šia proga yra pastebėjusi: „Charakteriui iš viso verčiau būti mažakalbiu, negu labai iškalbingu“. O B. Pūkelevičiūtės pirtyje Edis ir Paulius pasikeisdami varo nostalgiskus prisiminimus.

Vis dėlto kaip tik dialogų šiltoje gynybėje glūdi autorės stiliumas savaimingumas: sceniškai trumpa, gyva frazė, kartais jausmingas ilgesnis veikia išsiliejamais; aforizmas, patarlė, vaizdingas palyginimas, įdomi informacija, tikriniai vardai, amerikoniškiai, net sporto pavardės bei terminai. Ypač autorė mėgsta rašyti apie nepriklausomybės laikus. Skaitome mielus fragmentus: Naujųjų Metų sutikimas Karo muziejaus sodelyje, arba Prancūzijos pasiuntinybėje. Futbolo rungtynės LFLS stadione tarp Rygos ir Kauno rinkinių, slidininkų sekmadienis Kaune, kaimo pirties vaizdas Uoginiuose...

Minėti bruožai sudaro B. Pūkelevičiūtės prozas: stipriąją pusę. Be to, ji nemėgsta miglotumo ir neperkrauna sakinių žodžiais, ištrauktis iš kraičio skrynių. Niekad neužmiršta samojos, neretai pavirstančio kandžia mūsų visuomenės įpročių satyrą. Štai kaip juokiamasi iš mūsų nuvalkioto žodžio „aukojimas“. Edis aiškina: „Pasiaujojimas, ponas, lietuviuose populiarus žodis.

Tik pavartyk laikraščius: kiek ten prisaukotali Mokytojas išmokė vaikus dainelių — pasiaukojo, bobelė iškepė pyragą — pasiaukojo, senis pasėdėjo prie kasos — pasiaukojo. (...) Net ir doleris, kurį koks nors seilius nutėskė, ir tas auka!“

Man regis, kad rašytoja, planuodama „Naujųjų Metų istoriją“, turėjo prieš akis teatrinę veiklą. Knyga pernelyg sceniška. Tiesiog imk ir vaidink, scenoje interpretuodamas gyvus charaktierius, jų norą gyventi iki soties, jų iliuzijų susikirtimą su amerikietiška tikrove... Tam šmaikščių dialogų yra ganėtina. Ir pats Aspeno reginys suteikia puikų scenovaizdį.

Stasys Ušinskas

Donelaitis (vitražas)

A. TVERAS
LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBĖS
Pardavimas ir taisymas
2646 W. 69th St., Tel. R.Epublic 7-1941

STANDARD FEDERAL... FINANCIAL FRIEND OF THE FAMILY

7½% CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$5,000 Or More 4 Year Maturity
YIELD INCREASES TO 7.90%
on interest accumulated for 1 yr.

7% CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$1,000 Or More 4 Year Maturity
YIELD INCREASES TO 7.35%
on interest accumulated for 1 yr.

6¾% CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$1,000 Or More 30 Month Maturity
YIELD INCREASES TO 7.08%
on interest accumulated for 1 yr.

6½% CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$1,000 Or More 1 Year Maturity
YIELD INCREASES TO 6.81%
on interest accumulated for 1 yr.

5¾% CERTIFICATE ACCOUNTS*
\$1,000 Or More 90 Day Maturity
YIELD INCREASES TO 6.80%
on interest accumulated for 1 yr.

5¼% PASSBOOK SAVINGS
Interest Paid to Date of Withdrawal
YIELD INCREASES TO 5.39%
on interest accumulated for 1 yr.

*A substantial interest penalty is required for early withdrawal.

STANDARD FEDERAL SAVINGS

4192 Archer Avenue (at Sacramento)
Chicago, Illinois 60632 — 847-1140

Member Federal Savings and Loan Insurance Corporation

Celebrating our 65th year
Assets over \$200,000,000
Reserves over \$18,000,000.00

Teatriniai laišukai iš Europos (2)

Opera Buffa ir Magiškoji fleita Florencijoje

ALCIRDAS LANDSBERGIS

Gequžės mėn.

Cirko palapinėje laukiame "Opera Buffa" spektaklio. Lauke Florencijos garsai, turtingiausios dailės ir skulptūros telkinys pasaulyje. Teatrinis menas, ryškiau suvilyjęs renesanso metais, visad buvo jo šėšelyje. Ir dabar vietinių spektaklių vos keletas. Bet išradinėjai florentinčiai (florentinčiai, firenziočiai), visad pasižymėję ir mene ir biznyje, sugebėjo įsprausti savo miestą ir į teatrinį žemėlapi. Jie jau 1937 metais pradėjo metinius tarptautinius muzikos ir teatro festivalus, sutraukiančius Florencijon iškilniausias Europos ir tolesnes Romos įvykius.

Nors cirko palapinėje tvanku, publikos nuotaika gera. Visi pasiryžę linksminis. Tik vaikų būrys prie scenos, šalia keturių instrumentų orkestrėlio, nepaprastai ramus. Dar penktos minutės iki spektaklio pradžios, pakankamai laiko skubomis susipažinti su "Opera Buffa" geneze. Spektaklio idėja gimė pieštinių filmų autorius Emanuele Luzzati galvoje. Jis prisimena, kaip vaikystėje su draugais ir draugėmis improvizuodavo "Sevilijos kirpėjo" veikėjus, kurie operon atėjo iš "Commedia dell'Arte". Dabar tie vaikai tokių žaidimų jau nebežino, jie mągdžioja kino ir televizijos sintetinius, masinės gamybos herojus. Nejaugi Italijoje jau miršta populiariojo lyrinio teatro tradicija? Su bendraminčiais, dailininku Tonino Conte ir režisieriumi Ruggiero Rimini, įsai sukurs spektaklį vaikams, pažadinsiantį jų vaizduotę ir sužadinsiantį jų smalsumą. Tai bus modernus "mišrių priemonių" (mixed media) spektaklis, kurio dėka vaikai vėl sugrįš į lyrinio teatro tradicijos siūlą ir atras alternatyvą kinui bei televizijai.

"Išgersim..." arijos garsai iš "Traviatos". Akordeonisto palydimas, ja girdžiančių balsu dainuoja statinės pavaldas, puodynagalvis žmogėnas su barzdos šešėliu, švaistydamas raudonas (gyvas) rožes į publiką. Daug žadanti pradžia. Scenon įžengia jaunas režisierius Rimini ir paaiškina "Opera Buffa" gimimą. Ji buvo skirta vaikams, bet dabar atveriamas ir suaugusiems (Kodėl gi ne? Juk 19-to šimtmečio leidėjai nedarė skirtumo tarp vaikų ir suaugusių literatūros. Juk Walt Disney filmai... etc., etc.). Scenone pasirodo šlavėja, kuri nuveda esanti operos dainininkė. Situacija gerokai nudėvėta ir ne labai juokinga. Ją seka Luzzati pieštinių filmas "Italė Alžyre", puikiai perduodantis Rossini muzikos ritmą, pašėlusį tempą ir humorą. Publika entuziastiškai ploja — spektaklio akcijos vėl pakyla. Po pieštinių filmo vėl prie gyvų aktorių. Jų susirenka šešetas, "Bel Canto" trupė, kiekvienas dainininkas — kostiumu iš skirtingos Rossini operos. Ką jie dainuos? Kiekvienas stengiasi pristumti savo operą. Jų perilgai užsitęsias diskusijas pertraukia kitas Luzzati pieštinių filmas, pagal Rossini operą "Sarką vagiškę". Publikos entuziazmas vėl pakyla. Uždanga. Po ilgos pertraukos "Bel Canto" trupė nusprendžia parodyti "Sevilijos kirpėjo" ištrauką, pertraukiamas komentaras.

Spektakliui pasibaigus, vaikų plojimas daug garsesnis už suaugusių. Mūsų kaimynai, iš kairės ir iš dešinės, spektakliu nusivylę. Mūsų jausmai panašūs. Kas kaltas? Spektaklis? O gal mes per daug surambėję, praradom vaikišką sugebėjimą žavėtis? Gal mūsų lūkesčiai neišsipildė? Kaip

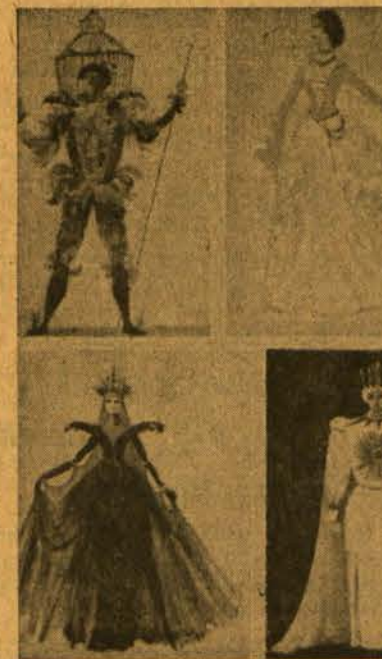

Ruggiero Rimini

Penny Brown "Opera Buffa" teatro Circo di Roma spektaklis.

ir daugelio modernių spektaklių, "Opera Buffa" idėja taip patraukliai skambėjo teorijoje. Kas gi pasidarė scenoje tikrovėje? Juk "Sevilijos kirpėjo" apdaruose savo šmaikštųjį šokį tebešoka pažįstamieji "Commedia dell'Arte" juokdariai. Pirmą, režisūrai trūko išradinimo (išvada: režisieriui neužtenka dabarties scenon perkelti veiksmingas tradicines konvencijas; įsai jas turi naujai perkurti, josna įkvėpt naujos gyvybės). Antra, aktoriams stokoja subtilumo, šlifos. Komiška vaidyba paviršiuje atrodo pati lengviausia — išsprogint akis, paslyst ant banano žievės — bet iš tikrųjų ji nepaprastai sunki. Operinės arijos dainavimas nepakankamu balsu gali būti išraiškus komiškas komentaras ar brechtiškas "susvetinimas" ("Verfremdung") — žiūrėkit, kaip aš išguldau tą ariją, mano balsas per mažas, bet aš tą ariją analizuojau, suvaidinu, etc.). "Opera Buffa" veikėjai to lygio nepasiekė, jie tesužadino norą išgirsti Rossini arijas, dainuojamas operiniais balsais. Spektaklio kūrėjų siekiai pilnai teisingo Luzzati pieštiniuose filmuose. Ar vaikai sugrįš prie italių populiariojo lyrinio teatro tradicijos. (Gal žiūrėdami Luzzati

Jean-Denis Maicles kostiumų eskizai Mozarto "Magiškojai fleitai".

kartūnus televizijoje ar kino teatruose?). Tikėjimės, tikėjimės... Iš operos populiarizacijos "tikrą" operą. Po karo pastatytose moderniuose Florencijos operos rūmuose Hamburgo operos teatras stato Mozarto "Magiškoją fleitą". Koksai masinančios skanėstas teatriniam keliautojui Mozarto dangiškoji muzika. Ir keistasis įdomusis libretas. Kaip hamburškiškai perkas šį rėšutą. Ar kai kurie žinovai nevirtina, kad "Magiškoji fleita" sunkiausia įsenuoti iš visu operų? (Kurt Pahlen savo knygoje "Oper der Welt" paskiria jai visą svarų skyrių). Ką jie pabrėž, ką išskirs iš libreto mišrainės? Ar autoriaus Schikanederio navičiai farsiškos elementus Vienos "dainuotinės pjesės" ("Singspiel") tradicijoje? Ar masoniškuosius motyvus ir Mozarto gudriai įsprautas politines idėjas? Ar, metafizinėje plotmėje, tamso ir šviesos grumtynės? Šiame spektaklyje susikims į vieną iškilnių klouniškų veikėjų scenos istorijoje, Papageno, kuriam dekingieji salbungiečiai net paminklą pastatė. O kur dar kontroversija, operą Hamburge statant? Ją režisuiot buvo pakviestas filmų aktorius Peter Ustinov, kurį karingieji tradicijos sargai bematant apkaltino stoka pagarbos klasikiniam šedevrui.

Uždanga veriasi, ir teatrinis keliautojas sušnabzdą padėkos žodžius moderniajai, demokratiškai teatro architektūrai. Nebė 19-to šimtmečio dežinė scena, balkonų klasinė ir piniginė nelygybė. Matomumas puikus iš visų kampų. Tegyvuoja žiūrovinė lygybė auditorijoje ir talentinė nelygybė scenoje!

Jau po kelių minučių išryškėja kontrastas tarp "Opera Buffa" ir šio spektaklio. Nepaprasta ansamblio dama, lengvumas ir žaismingumas, kursai gimsta iš profesionalinio pasišventimo ir rimties. Ir kaip be reikalo baimintasi Ustinovo "nerimtumu". Jis pareiškė, jog "Fleitos" emesis

Peter Ustinov moko "liūtus" "Magiškosios fleitos" repetitijoje.

Jean-Denis Maicles kostiumų eskizai Mozarto "Magiškojai fleitai".

Nauji istorijos dėstymo laikai

Pokalbis su vadovėlio redaktorium Vincentu Liulevičium

Redakciją pasiekė naujas istorijos vadovėlis "Lietuvių tautos ir valstybės istorija", pirmoji dalis. Ta proga užkalbinome jį redagavusį Vincentą Liulevičių ir pateikėme jam keletą klausimų.

— Kieno skatinamas Jūs šį vadovėlį paruošėte?

— Jį paruošti mane pakvietė JAV LB švietimo taryba.

— Kas vertė švietimo tarybą imtis ruošti ir išleisti naują istorijos vadovėlį?

— Paprastai, kiekviena karta privalo turėti naujai parašytą istoriją. Gyvenimas smarkiai eina pirmyn. Prof. dr. Z. Ivinskis mėgo kartoti graikų išmintį: "Niekada neįbrisi į tą pačią upę", nes vandenys kiekvieną sekundę bus jau kitas. Taip sakoma, turint mintyje normalų tautos gyvenimą. O mūsų dabarties atveju, ne tik kartos pasikeitė, bet ir visai kitos sąlygos išsivėlyjo. Gyvenimas svetimoje tautoje. Nereguliari liuanistikos mokykla. Kalbos menkėjimas ir daugelis kitų pasikeitimų. Visa tai matant, reikėjo naujos istorijos programos, o su nauja programa ir naujo vadovėlio.

— Pavartius vadovėlį, krinta į akis naujas dėstymo būdas. Kodėl atsakyta ankstyvesniojo?

— Lietuvoje istorija buvo

"auksinio vidurio" principu: gerbt Mozartą, be neidealizuoti. Jo spektaklis kartais atrodo net per daug pagabus; pasigendi kokios kad ir grubesnės išmonės. Tačiau įsai išradingas, jo vaizduotė aktyvali, veiksmas kupinas tikslinių smulkmenų (kurias amerikiečiai vadina "stage business"). Ustinovo vaizduotė ir žaismingumas įsijungia į bendrą spektaklio rimtį. Spektaklio viename išsiskiria filosofinė "Fleitos" idėja; farsiškieji, masoniškaip-politiškieji "Fleitos" požūriai pasitraukia antrinėn plotmėn. Išdavoje: menas išlaisvina, laisvė glūdi gėryje ir tiesoje. Koks tu gražus, 18-to šimtmečio optimizmas. Ir Mozarto muzikai tebeskambant, tavim beveik galima tikėti.

Vaidybinė "Fleitos" aukštuma, tai Ude Krekow Papageno vaidmenyje. Matyti, kaip puikiai jis yra išstudijavęs savo papagėniskų pirmtakus ir Vienos "Singspiel" juokdarius aplamai. Tačiau jo vaidyboje nesijaučia knygų dulkų ir studijų prakaito. Ypatingo lengvumo, vaiskumo vaidyba priartėjanti prie Mozarto muzikos, primenanti iškilnių atletų pasiekimus, sukuriančios iliuziją, kad visa tai pasiekiamą be jokios pastangos.

Jokių nusiskundimų apie spektaklį? Ar muzikinė interpretacija ir patsai pastatymas nebuvo per daug monochromatiški? Kartais pasinorėdavo daugiau kontrastų tarp farsiškojo ir rimtojo, "žemiškojo" ir "dangiškojo" elementų. Kodėl slėbinas nugašo nieko nepažadindes. Ir tie simpatingi liūtai žiburiuojančiom akim, kas žiūrėtų juose pavojų? Senajam Vienos "Singspiel"je" pasakinės naivybės dar turėjo grubaus gyvastingumo; žiūrovai buginosi, džiaugėsi ir dažnai sulaikydavo kvapą. Hamburgo "Magiškos fleitos" spektaklyje viskas sulyginta, nudailinta, o žiūrovų dalyvavimas atokesnis, ramesnis, pernelyg estetiškas.

Ar tau ne gėda, teatrinis turiste. Prarijęs tokį skanėstą, neįskenti nemurmėjus (Ir su tiek daug svetimų žodžių). Bet dabar nuo operų kreipkime akis į lenkus, dominavusius Florencijos tarptautinį festivalį. Lenkus? Taip, lenkus!

dėstoma trim koncentrais: vienas pradžios mokykloje ir du gimnazijoje. Kitaip sakant, Lietuvoje dėstė istoriją tris sykius. Čia liko dėstoma du sykius: vieną pradžios mokyklos VII-VIII skyriuose ir kitą aukštesnėje mokykloje. Praktika parodė, kad tokie koncentrai menkina mokinio susidomėjimą. Jis jaučiasi tuos dalykus jau mokėsis, todėl nebeįsima toliau tuo pačiu domėtis, nors čia jam ir daugiau žinių duodama, negu anksčiau. Todėl antrajame koncentre programa surašyta teminiu būdu. Čia mokynys susidurs su nauju dalyku. Žinoma, svarbiausias pagrindas, kodėl vadovėlis šiuo būdu parašytas, tai kad tokia priimta programa. Šis dėstymo būdas yra labai parankus: neturi nuolatinio istoriko, o turi naudotis paskirais asmenimis.

— Šiame vadovėlyje mažai lenkų pavardžių vardų. Kodėl taip padaryta?

— Anksčiau Lietuvos istorija susidėjo kone iš vieno kunigalkščio. Už jų nugaros beveik nebesimatė tautos. Dabar čia rodomi visi tautos luomai. Dėl sumažinimo dėmesio kunigalkščiams nereikėtų nusiminti. Juk katalikų Bažnyčioje šventųjų skaičius viešam naudojimui irgi sumažėjo, kad būtų dėmesys atkreiptas į pagrindinį centrą — Kristų. Vadovėlyje sumažėjo dėmesys kunigalkščiams, kad patičios tautos veikla būtų matoma istorijos eigoje.

— Kodėl šio vadovėlio viršelyje yra pažymėta pirmoji dalis. Išeiti, kad jį bus ir daugiau. Kas vertė eiti tuo keliu?

— Patyrimas parodė, kad tą patį vadovėlį nešiotis į mokyklą kelerius metus mokiniui labai įtrįsta. Maloniau, kad kiekvienais metais mokslui naudotųsi nauji vadovėliai. Tokiu būdu čia minimoji bus keturių dalyų, skirtos IX — XII skyriams arba V — VIII klasioms.

— Jūs čia pasirašėte tik redaktoriui, tai kas šį vadovėlį parašė?

— Kad greičiau vyktų vadovėlio paruošimas, buvo nuspręsta jį rašyti lietuviškos tautos būdu. Vadovėlį parašė jaunosios istorikės: Danutė Bruškytė, Danguolė Stončiūtė, Silvija Alens-

kaitė, Augusta Šaulytė ir pats redaktorius. Plačiau vadovėlio pratarmėje nurodyta, kas ką rašė.

— Vadovėlis skirtas IX skyriui arba V klasei. Ar jį galės pasinaudoti ir šiaip jaunimas?

— Visi galės jį naudotis, kas tik norės pažinti lietuvių tautą ir jos valstybę. Ypač bus naudinga su šio vadovėlio žiniomis susipažinti jaunoms motinoms bei jauniems tėvams, turintiems priaugančios kartos, kad galėtų pagelbėti vadovėlyje surašytoms žinioms suprasti ir jas pasisavinti.

— Kas atsitiks, jei skaitys šį vadovėlį suras nesuprantamų terminų?

— Vadovėlis stengiasi paruošti, labiau naudojant čia augančioms kartoms suprantamus išsireikškimus bei žodžius, todėl vyresniesiems mokiniams nebūs jokių kliūčių jį suprasti. O kad nesuprantamą terminą čia pat galėtų išsiaiškinti, vadovėlio gale yra sudarytas parankus kirkiuotas žodynelis.

— Iš ankstyvesnio pasakymo aišku, kad X skyriui arba VI klasei bus kitas vadovėlis. Kada jį pasirodys?

— X skyriui (VI kl.) skirtas vadovėlis jau parašytas ir suredaguotas. Jam atskiras temas parašė Vaclovas Čižiūnas, kun. dr. Juozas Gutauskas, Ignas Medziukas, dr. Grigas Valančius ir pats redaktorius. Šiuo metu peržiūrima vadovėlio kalba. Po to

DAŽAU
LANGUS BE GARAZUS
IS LAUKO
Nebrangiai
436-7041

GIFT INTERNATIONAL
VAZNELIŲ PREKYBA
Dovanos įvairioms progoms
2501 W. 71 St., Chicago, Ill. 60629
Tel. (312) 471-1424

tuoj vadovėlis bus atiduotas JAV LB švietimo tarybai išleisti.

— Kokios laukiate reakcijos po šio vadovėlio pasirodymo?

— "Daraktorių" laikais, kai vaikas beveik atmintinai išmokdavo maldaknygėje maldas, suaugęs visai nenorėdavo imti į rankas jam nupirktos naujos maldaknygės, nes joje visos maldos atrodė kitoniškos, kurios vėl reikės mokytis iš naujo. Tikėdamas, kad pažangių istorijos mokytojų tarpe neatsiras tokių, kurie laiko dvasios nesuprastų, vadovėlio pasiekimu neabejoju. Kadangi šis vadovėlis pradeda naujus istorijos dėstymo laikus, pramatau greitą šios laidos išsisėmimą.

WAGNER & SONS
Typewriters, Adding Machines and Checkwriters
Nuomoja — Parduoja — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50 m. patikimas patarnavimas
5610 South Pulaski Road
Phone — 581-4111

KONCERTINĖS YPATINGAS GITARAS IR KANKLES
DARO PAGAL UZSAKYMĄ IR TAIŠO STYGINIUS MUZIKOS INSTRUMENTUS
KVIRINAS RUNIMAS
1914 W. Cermak Rd.
CICERO, ILL. 60650
Tel. — 652 3200

KNEIPP SPRINGS
Rome City, Indiana 46784
Tel. (219) 854-2341

Čia gydoma pagal pagarsėjusį prelato Kneippo metodą: stiprinama kraujotaka, sutvarkoma virškinimo sistema ir pagelbima reumatizmo skausmai, artraičio, podagros, nutukimo ir bendro negalavimo.
Prei. Kneipp
GERA POILSIO VIETA IR VEIKIA ISTISUS METUS.

Filomena sako...

KAS NETAUPO ATEIČIAI, TAS NEŽIŪRI Į SVIESESNĮ IR TINKAMESNĮ GYVENIMĄ.

Socialinis apdraudimas yra per mažas pragyvenimui. Augšti nuosimčiai mokami Chicago Taupymo bendrovės pridėjus prie Social Security, suteiks Jums ramias dienas jūsų senatvėje, 5.25% ant paprastų knygučių, ir iki 7.5% ant certifikatų.

Šį metų Chicago Taupymo bendrovė švenčia Auksinį Jubilėjų ir turi laimėjimui - kelionę į Hawaii, Disneyland, Las Vegas ir daug kitokių laimėjimų. Atsilankykite.

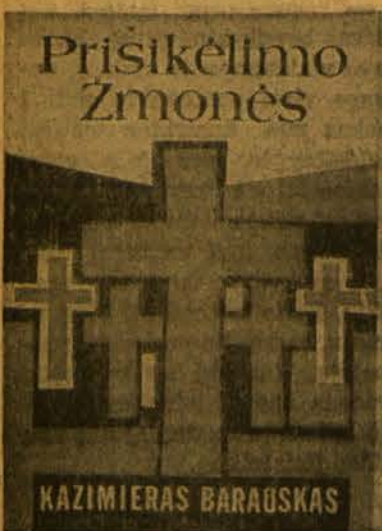
CHICAGO ★★★★★

savings and loan association

6245 south western avenue 476-7575

Nauji leidiniai

Kazimiero Barausko knygos viršelis, pieštas Kazio Veselkos.

• **Kazimieras Barauskas, PRISIKĖLIMO ŽMONĖS.** Išleido "Draugas" 1974 m. Viršelis Kazio Veselkos. Leidinys 224 psl., kainą \$4.00, gaunamas "Drauge".

Knyga yra žinomojo mūsų žurnalisto, redaktoriaus, kun. Kazimiero Barausko straipsnių rinkinys religinėmis temomis. Autorius, mišias beraikydamas, mirė 1972 m. lapkričio 5 d. Buvo vienas iš tų šviesių mūsų kunigų, kurių plunksna buvo jo kasdieninio darbo ir apaštaliavimo įrankis. Be kita ko, ne trumpą laiką jis "Drauge" redagavo pirmąjį dienraščio puslapį ir taipgi rašė vadinamąsias "Rimties valandėles". Jų parašė keletą šimtų, kurių šioje knygoje atspausdinta tik maža dalis. Anot kun. V. Bagdanavičiaus, jokio straipsnio rašymas velionies taip nedomino kaip religinio. I juos jisai sudėjo visą savo tikėjimą, visą protą, širdį ir visą savo plunksnos lankstumą. Šis puikinis leidinys, kun. Petro Patlabos rūpesčiu išleistas, skaitytojui, ieškančiam gilesnės, bet lengvai parašytos lektūros, bus miela ir graži dovana.

Bronio Railos "Paguoda". Viršelis Kosto Jezerko.

• **Bronis Railas, PAGUODA.** Akimirkinių kronikų 4. Pirmoji dalis. Nidos knygų klubo leidinys Nr. 91, 1974. Viršelis dalininko Kosto Jezerko. Knyga 432 psl., kainą \$5.00 arba 2 svarai, kietais viršeliais \$0.50 arba 0.25 svaro daugiau. Leidinys gaunamas ir "Drauge".

Vėl viena nauja tu, šmaikščiu stiliumi parašytų, spalvingųjų Bronio Railos knygų, kurių puslapiuose atsispindi mūsų kultūrinio, politinio ir visuomeninio gyvenimo vingių vingeliai ir juos vingiuojančių žmonių škiečiai bei portretai. Tai gyvoji dabarties ir netolimos praeities istorija, kurią skaitant, nei miegas, nei nuobodulys neima.

• **LIETUVIŲ TAUTOS IR VALSTYBES ISTORIJA.** Pirmoji dalis. Istorijos vadovėlis lituanistinių mokyklų IX skyriui arba V klasei. Redagavo Vincas Lilevičius. Išleido JAV Lietuvių bendruomenės švietimo taryba 1974 m. Chicagoje. Leidimą parėmė Lietuvių fondas. Spaudė M. Morkūno spaustuvė. Vadovėlis kietais viršeliais, gausiai iliustruotas, didelio formatu, 200 psl., kainą \$5.00, gaunamas ir "Drauge".

Šis naujų metodų, naujų medžiagos išdėstymų parengtas ir netrafaretiškai atrinktomis iliustracijomis papuoštas mūsų istorijos vadovėlis, reikia tikėtis, bus labai patrauklus jaunimui tiek savo išore, tiek siūningu puslapių sutvarkymu.

Šis naujų metodų, naujų medžiagos išdėstymų parengtas ir netrafaretiškai atrinktomis iliustracijomis papuoštas mūsų istorijos vadovėlis, reikia tikėtis, bus labai patrauklus jaunimui tiek savo išore, tiek siūningu puslapių sutvarkymu.

LIUDAS DOVYDĖNAS

PAŠURPO MANO VELNIAS

LIUDAS DOVYDĖNAS

PAŠURPO MANO VELNIAS

LIUDAS DOVYDĖNAS

PAŠURPO MANO VELNIAS

LIUDAS DOVYDĖNAS

PAŠURPO MANO VELNIAS

LIUDAS DOVYDĖNAS

PAŠURPO MANO VELNIAS

LIUDAS DOVYDĖNAS

PAŠURPO MANO VELNIAS

LIUDAS DOVYDĖNAS

PAŠURPO MANO VELNIAS

LIUDAS DOVYDĖNAS

PAŠURPO MANO VELNIAS

LIUDAS DOVYDĖNAS

PAŠURPO MANO VELNIAS

LIUDAS DOVYDĖNAS

PAŠURPO MANO VELNIAS

LIUDAS DOVYDĖNAS

PAŠURPO MANO VELNIAS

LIUDAS DOVYDĖNAS

PAŠURPO MANO VELNIAS

LIUDAS DOVYDĖNAS

PAŠURPO MANO VELNIAS

LIUDAS DOVYDĖNAS

PAŠURPO MANO VELNIAS

LIUDAS DOVYDĖNAS

PAŠURPO MANO VELNIAS

LIUDAS DOVYDĖNAS

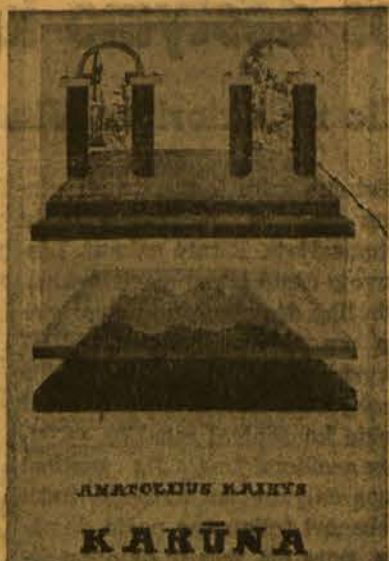
PAŠURPO MANO VELNIAS

LIUDAS DOVYDĖNAS

PAŠURPO MANO VELNIAS

LIUDAS DOVYDĖNAS

PAŠURPO MANO VELNIAS

Anatolijaus Kairio dramatinės trilogijos viršelis, pieštas Dalios Rėkytės-Alekšienės.

rūniškos apimties sceninis darbas puslapių prasme. Kokį milžiniškų proporcijų yra šis sceninė trilogija, liudija jau vien kai kurie duomenys iš paties autoriaus pastabų knygos gale. Ten sužinome, kad visai "Karūnai" suvaidinti reikia 11-12 valandų, kad veikale yra apie 50 skirtingų dekoratyvinių pozicijų scenų ir kad jos rašymui autorius pasivertė 14 metų.

"Karūnos" trilogija, kaip ir reikia, yra trijų dalių: "Karūnos pavasaris", "Karūnos žiedai" ir "Karūnos vaisiai". Kiekviena dalis — trijų veiksmų. Juose skaitytojas ras ar žiūrovas pamatys veikėjus, gerai jam žinomus iš Lietuvos istorijos slinkties, tačiau, anot autoriaus: "Karūną rašant, nebuvo žiūrėta istorinių faktų chronologinės eigos".

• **SUSKAMBUSIOS STYGOS.** Moksleivių metraštis. 1973-1974 mokslo metai. Kristijono Donelaičio Aukštesnioji mokykla Chicagoje. Viršelis dal. Petro Aleksos. Technikinė priežiūra ir dailės darbai Danutės Varanckienės. Nuotraukos Vaclovo Norkeikos, V. Blyskio ir J. Salnos (7 kl. mok.). Spaudė M. Morkūno spaustuvė. Leidinys didelio formato, 146 psl.

Metraštis gražiai suredagotas, puošnus. Jame atsispindi mokyklos darbo kasdienybė ir švenčių ūpas. Nemaža dėmesio skiriama mokinių plunksnos lavinimui, pateikiant puslapiuose jų įvairių temų rašinius ir literatūrinius bandymus.

• **KULTŪROS ŽIDINIO DEKADACIJA.** 1974 m. vasario mėn. 10 d. Viršeliuos nuotraukos Algio Norvilos ir Romualdo Kisieliūso. Redakcinis kolektyvas: dr. Kornelijus Bučynas, OFM, dr. Marija Žukauskienė, dr. Bronius Radzivilas ir Aloyzas Balsys. Viršelis ir lauzymas Pauliaus Jurkaus. Spaudė Lietuvių pranciskų spaustuvė. Leidinys 224 psl.

Leidinyje informacinis ir dokumentinis, tekstais ir nuotraukomis liudijantis Kultūros židinio atsiradimo idėja ir jos įkūnijimo istorija.

Filmų įvairumai

STASE SEMENIENE

Premijuoti Miražai iš Peru

Kaltiname ir pykstame ant visų tų, kurie mums bruka šlamštą į ekraną. Tačiau dalį kaltės turime patys prisiminti mes — toji publika. Mūsų jausmai tiek atbuko, kad mintame tuo, kas mums atkūrinai pametama. Kodėl tokie puikūs filmai, kaip "The Emigrants", "A New Land", "The Cries and Whispers", "Where the Lilies bloom" ir visa eilė kitų švysteli ekrane kaip šviesūs meteorai ir dingsta. Visai paprasta — publikos trūksta. Paberk brutalumus kriminalus, pilkumus, pornografiją — sienos lūžta!

"The Mirages", spalvotas filmas, kuris kaip premjera rodomas Amerikoje, rodomas Chicagoje, Playboy teatre (daugelis skaitytojų primygtinai prašo pakeičti, kur filmas rodomas) yra Armando Robles Godoy antrasis filmas (pirmas buvo "The Green Wall") JAV-ese. Kaip ir jo pirmtakas, laimėjęs Chicago tarptautinio filmo festivalio 1970 m. premiją, "Miražai" laimėjo minėto festivalio 1972 m. premiją ir entuziastingas ovacijas — pagerbiant atsistojimu patį Godoy — pirmą tokį įvykį festivalio istorijoje.

Keista, nežiūrint premijų ir ovacijų, filmas atsismušė į kasos langelį — susidūrė su ekonominių sunkumais — teatrali nenori jo rodyti. Kodėl? New Yorko kritikai nemano, kad yra palanki rinka filmui iš Peru. Tačiau Chicago kritikų motto yra: "Mes neiname pažiūrėti filmų dėl to, iš kur... jie atvežti, mes juos žiūrime, kad jie yra geri". "Miražai" yra labai geri — pražudę talentus iš "The Green Wall" pumpuro. Anas filmas buvo apie jauną vedusią porą ir jų vaiką, palikusius Lima, kad įsikurtų Peru džiunglėse. "Miražai pasuko į visai priešingą pusę — pasakoja apie šeimą iš provincijos, besikeliančią į Lima naujam rytojui.

"Miražai" yra parbiošiančio dūžio, o tačiau jis mūsų nesu-purto, nešaukia, bet įsijena į mūsų sielą savo svajonėmis ir vizijomis. Tai žymus kūrinys talentingo peruviečio

Šis filmas daugiau mįslingas nei pirmasis, vystosi peruvietiškoje dykumoje netoli Icos, kur šeima ruošiasi persikelti Limon. Dvylikametis berniukas trokšta būti geriausiu futbolo žaidėju, o jo vienmetis draugas svajoja sugriautuose namuose apie tėvus, kurių jis niekad nepažino. Berniukas auga aplinkoje, kurioje yra nusivylę tėvai, sužlugdytas mokytojas, muvargės kunigas, tačiau jie nesisiekia jo svajonių.

Anot kunigo, sugriuvusiuose rūmuose didžiulė tragedija įvyko labai seniai. Nieks nenori prisiminti to: liūdnos, meliš istorijos. O tačiau antrasis berniukas pina to įvykio galus, kai jis vaikšto tarp griuvėsių, kurie vėl jo vaizduotėje apgyvendinti praieities nelaimingų aukų. Žiaurus turtoolis, jo gražuolė dukra, pamiršusi paprastą darbininką, ir dvejetas sūnų.

Godoy piešia mums portretą, socialinių nelygybių išbiurto. Žemių savininko brutalumas pavaižuotas tipinga scena: turtoolis reikalauja iš savo vynuogių rinkėjų, kad jie visą laiką švilpautų dirbdami, nes tada negali valgyti uogų. Pradžioje švilpauja be gaidos, pagaliau vieningai pasiklinda vynuogynė švilpaujamas internacionalas.

Filme svarstomos kartų laukomos tradicijos, socialinių sluoksnių netelsingumas, bet kartu mezgama ultraromantiška istorija, atpasakojant jaunos ir turtingos gražuolės meilę vynuogynų prievaizdai, kurį supykęs tėvas ir du broliai išvelka su arkliais į dykumą mirčiai.

Praeities ir dabarties gijos piamos masiliai į vieną bankšdai didingos dykumos. Josios nūtrus grožis ir nuolatini pavojai yra tiesiog eksperimentai atvaizduoti puikiom nuotraukom, Godoy brolio Mario atliktom, kaip ir džiunglės, kurias Godoy atidengė savo filme "The Green Wall".

"Miražai" yra tikri miražai, kur fantazija maišosi su tikrove, ir žiūrovas turi sugebėti ištraukti iš istorijos voratinklių

LIETUVIAI XVIII AMŽIAUS VOKIEČIŲ LITERATŪROJE

Ignas Skrupskelis

Disertacija, už kurią Vienos Universitetas 1932 m. jos autoriui suteikė filosofijos daktaro laipsnį.

Cia iškeltama, kas 18 amž. vokiečių buvo rašoma apie lietuvius arba lietuvių rašyta lietuviškai. Apisribojant vieno šimtmečio nagrinėjimą, išryškunami trys nauji dalykai:

1. Senųjų prūsų kultas, perkeltas į palikuonius — lietuviams Maž Lietuvos gyventojams.
2. Pietistinis judėjimas, kurio šviesoje išryškėja tamo laikotarpio, kurį Kristijonas Donalaitis, 3. Idėjos, kurios Europos dėmesį pasuko nuo vakarų į rytus, į Baltus, į laudies primityvumą, į tautų humanistinius siekius.

Knyga išleista Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos, kainą \$4.00, gaunama DRAUGE.

Illinois gyventojai prašomi prie knygos kainos pridėti 5 proc. mokesčius.

GERIAUSIA DOVANA JAUNOMS MARČIOMS

Popular Lithuanian RECIPES

Penktąjį laidą

Jei jūs marti yra lietuvių ar kitos kilmės, geriausia vedybinė dovana yra naujai išleista knyga Jūzės Daužvardienės

Visų įprastų lietuviškų valgių receptai yra šioj knygoj. Nurodyti trumpai, aiškiai anglų kalba su rašyti ir lengvai įvykdomi.

Kaina tik \$3.00

Užsakymus siųskite:

DRAUGAS
4545 W. 63rd Street
Chicago, Ill. 60629

Persiųntimo išlaidoms prašoma pridėti 25 ct. o Illinois gyventojams pridėti dar 15 ct. mokesčius.

Tikėjimas ir laisvė

(Atkelta iš 2 pusl.)

nauja pradžia, ir tikėjimo rimtis atsiskleidžia tada visa savo galia.

Iš kitos pusės tikėjimas visados yra grasomas suduoti. Pojūtine patirtimi ar loginiu protavimu pasiektų pažinčių mes neprarandame niekad. Tiesa, mes galime jas pamiršti, bet negalime jų netekti. Tuo tarpu tikėjimo galime netekti tiesiogine ir pačia giliausia šio žodžio prasme; vadinasi, tai, ką laikome tikru, galime imti laikyti netikru ir net persekoti tuos, kurie tai laiko tikru. Apsisprendimas nesusivokiamybės tiesai čia virsta apsisprendimu jos netiesai. Žmogus praranda pirmąjį tikėjimą ir tampa netikėtinu. Tai įvyksta irgi ne dėl įrodymų ar ženklų, bet grynai laisvu veiksmu. Netikėjimas yra taip pat bedugnis. Bet kaip tik todėl jis ir yra nuolatinė tikėjimui grėsmė. Būdamas grindžiama tik pat savimi, mūsų laisvė gali kiekvieną valandą pavirsti mūsų puoselėjamo apsisprendimo šiojo priešingybė. Tikėjimo srityje mes nieko neturime.

pasakojimą apie žmones, apsupus kitų saulėvalimui, griežta religija ir socialinėmis netiesybomis.

Godoy aktoriai yra profesionalų ir mėgėjų mišinys, tačiau vykęs ir gyvenimiškai puikus. O jo valkai, tai tikri deimantai — jie net geresni už saugiusius.

rime tiek bijoti, kiek savęs pačių. Netikėjimas, būdamas laisvas apsisprendimas, taip pat angažuoja visą mūsų būtybę, tik atvirkščia linkme: netikintysis buvoja priešingai, negu tikintysis. Ir jei šias dvi būsenas išvystysime ligi jų regimybės, tai gausime ne tik du vienas kita neigiančius žmonių tipus, bet ir dvi vienas su kita kovojančias istorijas bei kultūras. Nesusiipratimas, tad yra kalbėti apie teismo ir ateizmo sugyvenimą arba apie šių gyvenimų tapatybę, vis tiek ar Dievas būtų ar jo nebūtų (J. P. Sartre). Kas šitaip mano, tas tik parodo, kad jis niekad nėra supratęs, ką reiškia apsispresti.

(Bus daugiau)

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGĖJAMS

Daug sutaupysite perkant čia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pinal užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street

Tel. Prospect 6-8998

Chicago, Illinois, 60629

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING SPACE

7% Mokamas už 4 m. 6 1/2% Mokamas už 1 m. 5 1/4% Mokamas už investavimo sąskaitas

Minimum \$5,000 Minimum \$1,000

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELLO NUOSIMCIOUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. TROČIAD: uždaroma. PIRMAID IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. TROČIAD: uždaroma. PIRMAID IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. TROČIAD: uždaroma. PIRMAID IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. TROČIAD: uždaroma. PIRMAID IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. TROČIAD: uždaroma. PIRMAID IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. TROČIAD: uždaroma. PIRMAID IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. TROČIAD: uždaroma. PIRMAID IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. TROČIAD: uždaroma. PIRMAID IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. TROČIAD: uždaroma. PIRMAID IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. TROČIAD: uždaroma. PIRMAID IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. TROČIAD: uždaroma. PIRMAID IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. TROČIAD: uždaroma. PIRMAID IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. TROČIAD: uždaroma. PIRMAID IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. TROČIAD: uždaroma. PIRMAID IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. TROČIAD: uždaroma. PIRMAID IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. TROČIAD: uždaroma. PIRMAID IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. TROČIAD: uždaroma. PIRMAID IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. TROČIAD: uždaroma. PIRMAID IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. TROČIAD: uždaroma. PIRMAID IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. TROČIAD: uždaroma. PIRMAID IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. TROČIAD: uždaroma. PIRMAID IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. TROČIAD: uždaroma. PIRMAID IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. TROČIAD: uždaroma. PIRMAID IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. TROČIAD: uždaroma. PIRMAID IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. TROČIAD: uždaroma. PIRMAID IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. TROČIAD: uždaroma. PIRMAID IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. TROČIAD: uždaroma. PIRMAID IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. TROČIAD: uždaroma. PIRMAID IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. TROČIAD: uždaroma. PIRMAID IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. VALANDOS: SEPTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. TROČIAD: uždaroma. PIRMAID IR KETVIRT

Kultūrinė kronika

Iš Lietuvos katalikų mokslo akademijos veiklos

Centro valdybos ir revizijos komisijos rinkimai. 1965 metais išrinktos Centro valdybos kadriniai darbuotojai, dar plačiau santraukę anglų kalbą. I-II-ji Konstantino Avižonio raštų tomas, dar nebaudinti Lietuvos istorijos klausimais studijos, kurių jis yra palikęs nemaža. Manoma, kad jo raštų susidarys bent 4 ar 5 tomai. Jo raštų išleidimu labai nuoširdžiai rūpinasi jo žmona dr. Angelė Avižonienė. Ji yra atvažiuojanti į Romą, kad galėtų geriau bendradarbiauti su Akademija, leidžiant jos vyro istorikui K. Avižonio raštus. Ji perrašinėja mašinėlė Avižonio rankraščius — medžiagą II tomui. Ji padengė I-jo tomo spausdinimo išlaidas, bet kitiems toms iškomai mėsena. Prof. dr. K. Avižonis buvo stiprus ir gilus istorikas, ir jo raštai iš Lietuvos istorijos yra tikrai vertingi.

Remiantis Akademijos židinių (Chicago, New York, Boston, Toronto, Muencheno ir k.) pirmininkų ir daugelio pavieniųjų narių pasisakymais, Centro valdybos būstinė dar viena kadencijai palieka Romą. Dėl to kandidatai į naująją Centro valdybą ir Revizijos komisiją pasiūlyti iš Romoje gyvenančių Akademijos narių.

Pervežtas į Romą prof. dr. Zenono Ivinskio mokslinis palikimas. Dėka gerųjų mūsų mecenatų: prof. dr. Kazio Almino ir p. N. N. Akademija įgijo visą a. a. prof. dr. Zenono Ivinskio mokslinį palikimą. Jis buvo š. m. sausio mėn. pabaigoje pervedtas iš Bonnos į Romą ir patalpintas Akademijos būstinėje, Via Antonello da Messina 36, 00147 ROMA. Mokslinio palikimo pergabėtinai Akademijai atsiėjo 710 dol. Dar didesnę išlaidų sumą sudaro bibliotekai lentynų ir archyvinei medžiagai spintų įsigijimas bei bibliotekos ir archyvo tvarkymo darbai.

Prof. dr. Zenono Ivinskio antkapis. Jau treči metai eina, kai natekome (a. a. 1971. XII. 20 d.) mūsų nario mokslininko ir ilgametio L.K. Mokslo akademijos vicepirmininko prof. dr. Zenono Ivinskio, jis yra palaidotas Bonnos kapinėse. Jo kapą dera atžymėti akmeniniu paminklu — antkapiu. Prieš kurį laiką buvo sudaryta paminklo statymo komisija, į kurią įėjo še asmenys: J. Barasas (Vokietija), Alina Grininė (Vokietija), prof. J. Brazaitis (USA), prof. dr. A. Liutina (Roma), prof. dr. P. Rabikauskas (Roma) ir kun. R. Krasauskas (Roma). Komisijos nariai: J. Barasas ir A. Grininė rūpinasi paminklo projekto parengimu, o kun. R. Krasauskas — paminklui išuostelėjimu.

Manoma, kad paminklas atsiėis apie 4.500 DM.

Akademijos premijos. Šių metų pradžioje buvo paskirta 1973 metų 1000 dol. žurnalistikos premija VI. Būtenai ir 1000 dol. premija už religinį veikalą "Krikščionis pasauliui" prof. dr. Antanui Maceinai. Premijų mėsena yra mūsų Akademijos narių kun. dr. Juozas Prunskis. Už mokslo veiklą 1973 metų premija nebuvo paskirta, nes Jūry komisijai nebuvo pristatytas tinkamas premijai mokslinis veikalas.

Naujausi Akademijos leidiniai. Jau baigiamas spausdinti "Suvažiavimo darbu" VIII tomas. Taipgi yra atspausdintas prof. dr. Juozo Eretto veikalukas "Eivijos klausimai". Tai bus prof. dr. J. Eretto dovana Akademijos nariams. Jis bus išsuntinamas kartu su Suvažiavimo Darbu VIII tomu. Taip pat jau spausdinamas ir "Metraščių" VI tomas, atliekamos jo korektūros. Tikimės, kad jis pasirodys šių metų pabaigoje.

Akademija ėmėsi taip pat išleisti prof. dr. Konstantino Avižonio raštus. Pirmuoju jo raštų tomu išėina jo veikalas "Bajorai Lietuvos valstybiname gyvenime Vazų laikais". Tai mokslinis veikalas, turįs per 600 psl. Jis buvo atspausdintas Lietuvoje 1940 metais, bet nebuvo spėta jo neišplatinti, nes, bolševikams už-

ėjus, beveik visi jo egzemplioriai buvo sunaikinti. Dabar šis veikalas perspausdinamas, pridant cija yra jau seniai pasibaigusi. dar plačiau santraukę anglų kalbą. I-II-ji Konstantino Avižonio raštų tomas, dar nebaudinti Lietuvos istorijos klausimais studijos, kurių jis yra palikęs nemaža. Manoma, kad jo raštų susidarys bent 4 ar 5 tomai. Jo raštų išleidimu labai nuoširdžiai rūpinasi jo žmona dr. Angelė Avižonienė. Ji yra atvažiuojanti į Romą, kad galėtų geriau bendradarbiauti su Akademija, leidžiant jos vyro istorikui K. Avižonio raštus. Ji perrašinėja mašinėlė Avižonio rankraščius — medžiagą II tomui. Ji padengė I-jo tomo spausdinimo išlaidas, bet kitiems toms iškomai mėsena. Prof. dr. K. Avižonis buvo stiprus ir gilus istorikas, ir jo raštai iš Lietuvos istorijos yra tikrai vertingi.

Nauji Akademijos nariai. Nuo pereinamųjų metų rudenio Akademijos šeima žymiai padidėjo. Paskutiniui metu į Akademiją yra priimti še nauji nariai: Avižonienė Angelė, dr. Banaitienė Irena, istorikė, Cadzow J. F., dr., prof., Cerskus Antanas, dr., Gaigalas Adolfas, dr., prof., Gaigalė Rimigaila, M. A., A. B., Gėnys Jonas, dr., prof., Geiščiūnas Pranas, rašytojas, Simutis Anicetas, konsulas, Stankaitis Alfonsas, dr., Saulys Vacys, dr., Vaitiekiauskas Stasys, inž.

Algirdas Landsbergis

ALGIRDAS LANDSBERGIS
SUKAKTUVININKAS

Rašytojas Algirdas Landsbergis rytoj, birž. 23 d., sulaukia 50 m. amžiaus, taigi yra pačiame kūrybingumo laikotarpyje. Yra gimęs 1924 m. Kybartuose. Anglistiką ir romanistiką studijavo Mainz (Vokietijoje) ir Brooklyno kolegijoje, o Columbijos universitete, New York — lyginamąją literatūrą, gaudamas magistro laipsnį. Redagavo Europos Pavertų tautų seimo leidinius, nemažai yra rašęs amerikiečių ir lietuvių spaudoje. Grožinėje literatūroje pradėjęs rašyti eilėraščiais, daugiau susikonsentavo beletristikai ir dramoje, apjungdamas klasikine tradicija su moderniais atspalviais. Laimėjo Draugo romano premiją už "Kelionę". Išleido novelių rinkinį Ilgoji naktis, parašė dramą: Vėjas gluosniuose, Gluosniai vėjui, Penki stulpai turgaus aikštėje (premiuota, išversta į anglų ir lietuvių kalbas); komedijas: Meilės mokykla, Barzda, Paskutinis piknikas. Suregavo anglų lietuvių poezijos antologiją The Green Oak ir lietuvių liaudies dainų antologiją The Green Linden. Profesoriauja Farleigh Dickinson universitete, važinėja po kitus universitetus su paskaitomis.

Dalis Ottawos universiteto profesūros Telesforo Valiaus parodos atidarymo metu gegužės 14 d. Ottawos universiteto Morisset p. aviljono galerijoje. Iš kairės į dešinę: kun. dr. A. Paškus, kun. dr. J. Gagne, Comperative Education Centre direktoriaus pavaduotojas dr. M. Mulcahy, dr. A. Šidlauskaitė, Child Study Centre direktorė, ir G. Procuta.

Nuotr. I. Gabalis

LIETUVIŲ SAVAITĖ IR TELESFORO VALIAUS PARODA OTTAWOJE, KANADOJ

Pastaruoju metu, Kanados valdžiai skatinant ir remiant šio krašto įvairių mažumų kultūrinę veiklą, atsiranda, patiems nemiegant, gerų progų pasireikšti ir lietuviams pats šviesiausias to reikšmės yra Lietuvos savaitės Kanados sostinėje — Ottawoje š. m. gegužės 15-19 d. Šventės garbės globėjas buvo pats ministras daugialkultūriniais reikalais dr. Stanley Haidasz. Iškilmės atidaryme pagrindinę kalbą pasakė senatorius A. Thompson, o meninė programą atliko Montrealio jaunimo ansamblis "Gintaras". Ottawos viešojoje bibliotekoje iki gegužės 25 d. vyko lietuviškų knygų, pašto ženklų, pinigų ir liaudies meno paroda. Goethės institute buvo Anastazijos Tamošaitienės gobelenų paroda. Tame pats institute gegužės 17 d. Carletono universiteto profesorius dr. B. Mogridge skaitė viešą paskaitą "Johannes Bobrowski and Lithuania". Iškilmingame balioje Ottawa Civic Centre gegužės 18 d. programą atliko Windsor mergaičių kvartetas "Aušra". gegužės 19 d. savaitė baigta iškilmingomis pamaldomis ir Toronto tautinių šokių grupės "Gintaras" koncertu.

Išskirtinai reikia pabrėžti taipgi Lietuvos savaitės rėmuose Ottawos universiteto parodų patalpose vykusią žymiojo mūsų grafiko Telesforo Valiaus dailės darbų parodą. Paroda sostinės kultūrinuose klostuose susilaukė gražaus dėmesio. Detalesnės ir palankios recenzijos buvo atspausdintos sostinės spaudoje: "The Ottawa Journal" gegužės 15 d. ir "The Citizen" gegužės

LIETUVOS DIENOS BARAT KOLEGIJOJE

Barat kolegija, kuri yra Lake Forest, netoli į šiaurę nuo Chicago, šią vasarą skiria susipažinimui su įvairių tautų kultūromis ir jų meniniu įnašu į šį karštą. Pirmoji paroda skiriama susipažinimui su Lietuva. Šią parodą gintarais, tautiniais drabužiais, eglutės papuošimais, margučiais ir kitais eksponatais aprūpino Balzeko Lietuvių kultūros muziejus, o menui atstovauja Lietuvių moterų dailininkių sąjunga su tapyba, akvarele, grafika, emaliu ir piešiniais. Parodoje dalyvauja šios dailininkės: D. Alekniene, M. Ambrozaitienė, V. Balukienė, A. Bodner, A. Labokienė, J. Marks, Sesuo, Mercedes, I. Mitkutė, Z. Sodeikienė, M. Stankūnienė, A. Sutkuvienė, D. Stončiūtė, J. Paukštienė, D. Prūsis ir G. Zumbakienė.

Šį sekmadienį, birželio 23 d. 3 val. p.p. įvyks šios parodos atidarymas. Barat kolegijos teatre S. Balzekas tars žodį apie Lietuvą, po to bus tautiniai šokiai ir lietuviškos vaišės. Paroda tęsis iki lie-

pos mėn. 1 dienos, lankymo laikas nuo 10 val. ryto iki 4 val. p.p.

PREMIJUOTOJO ROMANO ANTROJI LAIDA

Birutės Pūkelevičiūtės "Draugo" konkursą laimėjusio romano "Naujųjų metų istorija" pirmoji laida jau išsibagė. Romanas patraukė skaitytojų dėmesį ir buvo greit išpirktas. Šiomis dienomis Lietuviškos knygos klubas išleido jo antrąją laidą. Knygos kaina 4.50 dol., gaunama pas knygų platintojus ir "Drauge".

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai, pritaikinti paveikslams ir skelbimams, rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 So. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258 - 59

Dainuokime Vilniaus dainas!

Mūsų dėmesys Vilniui turi pasireikšti ir mūsų pasilinksminimuose. Tam tikslui gera priemonė yra

Gražios Krivickienės - Gustaitytės
rinkinys

VILNIUS LIETUVIŲ LIAUDIES DAINOSE

Jame yra kauliųjų dainų gaidos. Kalba peržiūrėta Pr. Skardžiaus, aplankas Marijos Biržiškaitės - Zymantienės. Lietuviškos Knygos Klubas leidinys, 384 psl., kaina 5 dol.

PRANEŠIMAS

Už sertifikatus mokame:

7 1/2% 4-riems metams už \$10,000.00 ar daugiau
6 3/4% 30-čiai mėnesių už \$1,000.00 ar daugiau
6 1/4% 1-riems metams už \$1,000.00 ar daugiau

Pagal susitarimą, dividendus galime pristigti kas mėnesį arba kas ketvirtis metų.

VELIAVOS DUODAMOS NEMOKAMAI padėjus \$50.00 ar daugiau taupymo sąskaiton. Gausite vieną amerikietišką ir antrą pagal pasirinkimą lietuvišką, vokišką, ispanišką, itališką, čekišką, lenkišką, airišką, konfederatė arba ekologišką su stovu.

PAS MUS NE VISI TARNAUTOJAI YRA LIETUVIAI, BET KIEKVIENAM
SKYRIUJE GALIMA SUSIKALBėti LIETUVISKAI.

Saint Anthony Savings

1447 SOUTH 48th COURT
CICERO, ILLINOIS 60650
PHONE 656-6330

Joseph F. Gribauskas, Vedėjas

OFFICE HOURS

Daily 9:00 to 5:00; Monday 9:00 to 5:00
Saturday 9:00 to 1:00; Wed. & Sunday Closed

Su dūžtančiais daiktais reikia elgtis atsargiai. Ir gyvenime viskas būna, kaip pasakose, ne tą žodį pasakė, ne ten žingsnį žengė — ir karieta pavirto riešuto kevalu, o puikūs rūmai dūmė pirkia. Birutė Pūkelevičiūtė (iš premijuotos "Naujųjų metų istorijos")

PATIKSLINIMAS

Praėjusio šeštadienio kultūrinio priedo pirmajame puslapyje, Leonardo Andriekaus teksto pirmos skilties paskutiniame sakinyje (tai kurtuos laikraščio egzempliorius įsibrovė korektūros klaida: vietoj "politiniu žodžiu" turi būti "poetiniu žodžiu").

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalais visas mūsų apylinkes. Dėkome Jums už mūsų parodytą pasitikėjimą. Mes norėtum būti Jums naudingi ir ateityje.

Sąskaitos apdraustos iki \$20,000.00

Frank Zogas, President

MIDLAND SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4478

5 1/4 %

All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly.

7 1/2 %

4 Years Savings Certificates Minimum \$5,000.

Laidotuvių . Direktoriai
MAZEIKA & EVANS
6845 SOUTH WESTERN AVENUE

TRYs MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS
MASINOMS VIETA

REpublic 7-8600

REpublic 7-8601

E U D E I K I S

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID

Laidotuvių Direktoriai

TRYs MODERNIOS KOPLYCIOS

4330 South California Avenue

Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue

Telefonas YArds 7-1741

P E T K U S

MARQUETTE FUNERAL HOME

—TĖVAS IR SŪNUS—

TRYs MODERNIAKOS KOPLYCIOS

2933 West 71st St. — Telef. GReenville 6-2345-4

1410 S. 50th Ave., Cicero TOWnhall 3-2108-09

AIESTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

ANTANAS M. PHILLIPS

8307 S. LITUANICA AVE.

Tel. YArds 7-3401

STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNOS

2314 W. 23rd PLACE

Tel. Virginia 7-6672

2424 W. 69th STREET

Tel. REpublic 7-1213

11023 Southwest Highway, Palos Hills, Ill.

Tel. 974-4410

PETRAS BIELIONAS

4348 S. CALIFORNIA AVE.

Tel. LAfayette 8-3572

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET

Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUOMIN

3319 S. LITUANICA AVE.

Tel: YArds 7-1138-39

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL. — Tel: OLYmple 2-1003

REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629. TELEF. 925-5988

LIETUVIŠKOJO JAUNIMO IŠEIVIJOJE RŪPESČIAI

ELENA SONGINIENĖ

Šio mano rašinio tikslas — apžvelgti lietuviško jaunimo išeivijoje problemas, nerūšiuojant jų ir nenagrinėjant, nes tai užimtu daug laiko. Jis paliesiu bendrais bruožais, nurodysiu jų atsiradimo priežastis ir kaip galima padėti jaunimui, jas sprendžiant.

Mūsų jaunimas išaugo jau svetimuose kraštuose, už Lietuvos ribų, svetimoje aplinkoje. Todėl neuostabu, kad jis turi įvairių problemų, atsiradusių dėl pažiūrų susidūrimo vyresniosios kartos išeivių su jaunesniąja karta, jau užaugusia svetimoje aplinkoje šiam krašte. Mano pastabos dėl jaunimo problemų susidarė, ilgą laiką jį stebint lietuviškoje mokykloje, organizacijose ir privačiame gyvenime, — konstatuojant faktus ir iš dalies juos praktiškai paanalizuojant.

Tėvų ir vaikų pažiūrų skirtumas

Vyresnieji, dažnai net patys tėvai, daro priekaištų jaunimui, kad jis tolika nuo savo tautos, užmiršta lietuviškas tradicijas ir lietuvių kalbą, iš dalies tie priekaištai yra teisingi, bet reikia paieškoti ir priežasčių, kodėl taip yra ir ar negalima tų neigiamųjų išvengti.

Pažiūrų skirtumų tarp kartų — tėvų bei vyresnio amžiaus žmonių ir jaunimo buvo visais laikais, jie yra neišvengiami ir natūralūs, taigi neuostabu, kad jų yra ir dabar, lietuvių tarpe, ypač išeivijoje. Vyresnioji karta gyvena senomis, įprastomis tradicijomis ir papročiais, jaunimas jau gimes už Lietuvos ribų, daugiausia šiame krašte, auga ir gyvena šio krašto papročiais ir dvasia. Tą skirtumą tarp vyresnės ir jaunosios kartos padidina dar ypatingas gyvenimo sąlygos, kuriose jaunimui tenka augti.

Atvykę į JAV, tėvai visu sparumu ir uolumu įsijungė į amerikietiško darbo tempą, kad užtikrintų šeimai nepriklausomą materialinį gyvenimą, todėl negalėjo skirti daug dėmesio jaunimo tautiniam ir moraliniam auklėjimui. Vaikai anksti pateko svetimam įtakon, kurį su laiku išugdė pažiūros, nesuderintos su lietuviškomis tradicijomis ir skirtingas tėvų pažiūroms. Tėvų įtaka vaikams sumažėjo, nes jie vaikus matydavo tik trumpą laiką. Čia negalima kaltinti nei tėvų, nei jaunimo, o tik tas nelemtas aplinkybės, į kurias pateko lietuvių tautos išeivija.

Amerikiečių mokyklos žala

Didelė neigiama įtaka padarė lietuvių jaunimui amerikietiška mokykla, kuri savo sistema ir taisyklėmis skiria iš kitų kraštų mokyklų. Neribota mokinių laisvė, stoka moralinio auklėjimo išvystė mokinių priešiskumą, arogantiškumą ir autoritetų ignoravimą. Mokinyse gyvena ne tėvų gyvenimo patyrimais, bet pats savarankiškai ieškojo gyvenimo kelio. Vieni surado teisingą kelią, kiti ejo vingiuotais takais, su daugybe klaidų, nuo kurių skaudžiai nukentėjo. Kai kurie iš jų visiškai palūžo, kiti išėjo sužaloti, bet daugumas, kurie buvo tvirtos būdų ir neišsilažėdavo sveikos tėvų

įtamos, sėkmingai atlaikė visus bandymus. Sužalotų ar žuvusių lietuvių tautai jaunimo buvo labai nedaug.

Lietuviškos mokyklos geroji sėkla

Jaunimas, kuris lankė privatus parapiškes mokyklas, kur yra moralinis auklėjimas, ar tas jaunimas, kuris nematė ar net išvengė ryšių su tėvais, kuriems tėvai skyrė daugiau laiko ir sugrįžo į šią tautinę sąmonę, tie neužmiršo lietuvių kalbos, dalyvauja lietuviškose organizacijose ir spaudoje, choruose, ansambliuose, yra aktyvūs lietuviškoje veikloje. Jiems daug padėjo lietuviškos mokyklos, kurios, gal būt, nedavė pilno lietuviško išsilavinimo, bet įskiepijo sėklą, kuri vėliau pradeda augti ir klestėti. Tokie jaunuoliai ne tik nebijo pašaipos, bet dar didžiuojasi prieš amerikiečius draugus, kad jie moka ir antrą kalbą — savo tėvų kalbą. Kiti vėl sako, jog ir amerikiečiai draugai žiūri į juos su tam tikra pagarba, kad jie moka ir kitą kalbą.

Nežiūrint tų gerų savybių, jaunimas daug kur nesutinka su tėvų pažiūromis ir veikimo metodais, jie yra daugiausia tolerantiški aplinkai, pripažįsta, kad kiekvienas gali būti savarankiškas, turėti savo nuomonę ir eiti prie bendro tikslo atskiru, jo pasirinktu keliu. Tėvams toks jaunimo galvėjimas ir pažiūros nepriimtinos, jie griežtai laikosi savo senų tradicijų ir kiekvieną iškrypimą iš jų nustatyto kelio laiko pragaištingu. Jaunimo skirtingos pažiūros dažnai būna priežastimi konfliktų tarp tėvų ir jaunimo, nors iš esmės jie turi vieną tikslą.

Eikime su laiku ir pažanga

Mes dažnai užmirštame laiką ir pažangą, kurie nesustodami keičia pasaulio veidą, žmonių gyvenimą ir jų papročius. Su pažanga vyksta pasikeitimai ne tik technikoje, bet ir dvasiniame gyvenime. Kas prieš 30-40 metų buvo negalima ar nepadoru, ar net

įstatymais draudžiama, dabar yra įprastas dalykas ir net platesnės visuomenės sluoksnių nepastebimas. Vyresnieji sunkiai pripažįsta tuos pasikeitimus, į visas naujoves žiūri kritiškai ir ne iš karto jas priima. Jaunimui aplinka turi milžinišką įtaką, jis lengvai priima pasikeitimus ir naujoves, o jei kokias naujoves ir yra priešingas, tai priima vien dėl to, kad kiti jaunuoliai ją priėmė ir jis nenori iš jų išsiskirti, nes vengia savo vienminčių draugų kritikos ar pašaipos. Retai kuris išdrįsta veikti kitaip negu daugumas, nors principu būtų tam priešingas.

Mes visi pastebim, kad mūsų jaunimas, nors gerai kalba lietuviškai ir jo namų kalba yra lietuvių kalba, už namų sienų tarpusavy kalba angliškai. Mums, vyresniems, šis reiškinys yra pats skaudžiausias ir jautriausias. Neįėjusiomis apima nusivylimas, kai išgirstame organizacijose, ansambliuose, stovyklose ir net lietuviškose mokyklose besikalbančius jaunuolius tarpusavy angliškai. Jie teisinasi, kad kalbasi angliškai iš įpratimo, nes penkias dienas savaitėje amerikietiškoje mokykloje vartoja anglų kalbą, ta kalba ruošia pamokas, o su tėvais kalbėti lietuviškai medaugini tui laiko. To įpratimo negali pakeisti ir lietuviškoje mokykloje.

Be savos kalbos tauta numirs

Be to, pastaruoju laiku jaunimo tarpe įsivyravo nuomonė, kad geru lietuviu galima būti ir nemokant lietuvių kalbos ar jos neįsivartojant. Kaip pavyzdį nurodo žydus, kurie, gyvendami Amerikoje, daugumas nekalba žydiškai, tos kalbos nemoka, bet lieka žydais, savo kraštą ir tautą myli ir jai padeda. Čia jaunimas labai klaidas, nes užmiršta, kad jiems likti žydais padeda jų religija, ji yra to ramsčių, kuris įgalina atsispirti prieš nutautėjimą.

Lietuvių tautai prieš nutautėjimą gali padėti tik jos kalba, nes tauta bus toji, kas bus gyva jos kalba. Atimk tautai kalbą, ir tauta išnyks. Tai žino ir mūsų prieštai. Rusų carai buvo uždraudę lietuvių spaudą ir, norėdami mus nutautinti, draudė kalbą.

Lietuvių bajorai užmiršo savo tėvų kalbą ir sulenkėjo, nusigręžė nuo lietuvių tautos. Ir dabartiniai Lietuvos pavergėjai bruka mums savo kalbą, apgyvendina Lietuvoje rusus kolonistus, kad lengviau galėtų lietuvius nutautinti ir kaip tautą sunakinti. Tik lietuvių kalbos išsklaimas pažadino lietuvių tautinę sąmonę ir paruošė kelią atkūrimui Lietuvos nepriklausomybės 1918 m.

Lietuvių kalba nekenkia anglų kalbos akcentui

Kai kurie tėvai, neišmokydami savo vaikų lietuvių kalbos, neleidžiam ji į lietuviškas mokyklas ir taip juos nutautindami, teisinasi, kad lietuvių kalbos mokėjimas gali sugadinti jų anglų kalbos akcentą. Tai yra netiesa. Daug jaunų lietuvių, išgiję universitetuose mokslo laipsnius, amerikietiškoje mokyklose dėsto anglų kalbą, nors jų gimtoji kalba yra lietuvių kalba. Jeigu ir būtų to akcento, JAV lingvistai labai vertina lietuvišką akcentą anglų kalboje ir sako, kad tas akcentas pridūda Amerikos anglų kalbai tam tikrą atspalvį, padeda jai nusikratyti angliško smobizmo ir kurti atskirą nepriklausomą amerikiečių kalbą.

Tėvai, kurie neišmoko savo vaikų lietuvių kalbos, didžiai nusiskaita lietuvių tautai ir nusiskriaudžia savo vaikams. Teko pažinti lietuvių jaunuolių, kurie labai neįauktai jaučiasi, nemokėdami savo kalbos ir tuo kaltindami tėvus, kodėl jų neišmokė. Jie laiko save lietuviams, domisi jų veikla, bet, nemokėdami kalbos, negali įsijungti į lietuvių tarpą. Neseniai, bekliaujant, teko susitikti merginą, kuri, supratusi iš pavardės, kad mes esame lietuviai, pasisakė, kad ir ji esanti lietuviu, jos pavardė Butkus. Paklausta, ar moka lietuviškai, labai nedrąsiai, lyg nusiakutusi, atsakė, kad, deja, nemokanti. Turėčiau daug panašių pavyzdžių, bet nėra priemonių paveikti tėvus, kaip jie turėtų auklėti savo vaikus, tai šis klausimas lieka neišspręstas. O tai žalinga ne tik patiems jaunuoliams, bet ir visai lietuvių tautai. Spėjiojimai, kad lietuviybė neišvengiamai išsilaikys, tik nepareiginti žmonių pasiteisinimas, kad nėra ko rūpintis lietuvių. Tėvų kalba mūsų jaunimui yra didžiausia problema, ją galima išspręsti tik taktiškai ir įtikinamumu tėvų pamokymu, vengiant kraštutinumų ir per didelio griežtumo. Jei dabar jaunimas ir nekreips į tai didelio dėmesio, tai vėliau tikrai atsimins tėvų pamokymus ir juos vykdys.

Mišrios šeimos — opi žaizda

Nemaža problema lietuviškumui išlaikyti yra mišrios šeimos. Tai problema yra opi ir nuostolinga mūsų tautai, bet jos išvengti negalima ir ji yra dažnas reiškinys. Lietuviškas jaunimas eina mokslus amerikietiškoje mokykloje ar universitetuose, ten nuolat susiduria su svetimų tautybių studentais, dalijasi išpučiais, mintimis, pažiūromis, susidraugauja, kas dalinai eliminuoja tautų skirtumus ir juos vykdydys.

Be to, pastaruoju laiku jaunimo tarpe įsivyravo nuomonė, kad geru lietuviu galima būti ir nemokant lietuvių kalbos ar jos neįsivartojant. Kaip pavyzdį nurodo žydus, kurie, gyvendami Amerikoje, daugumas nekalba žydiškai, tos kalbos nemoka, bet lieka žydais, savo kraštą ir tautą myli ir jai padeda. Čia jaunimas labai klaidas, nes užmiršta, kad jiems likti žydais padeda jų religija, ji yra to ramsčių, kuris įgalina atsispirti prieš nutautėjimą.

Lietuvių tautai prieš nutautėjimą gali padėti tik jos kalba, nes tauta bus toji, kas bus gyva jos kalba. Atimk tautai kalbą, ir tauta išnyks. Tai žino ir mūsų prieštai. Rusų carai buvo uždraudę lietuvių spaudą ir, norėdami mus nutautinti, draudė kalbą.

Vasara vėl vaikšto pakrantėmis

Nuotr. Alg. Kezio, SJ

tybės jausmą ir neretai veda prie vedybų. Čia jau ne tėvų galioje jaunimo nusprendimą pakeisti. Būna atsitikimų, kad mišrios šeimos lieka tiek harmoningos, jog nelietuviška pusė ne tik išmoksta lietuviškai, bet ir vaikus išmoko lietuvių kalbos ir auklėja juos lietuviškoje dvasioje. Bet tai retas reiškinys. Dažniau atsitinka, kad mišrios šeimos lietuviškas partneris nematuoja ryšių su savo tauta, dalyvauja jos gyvenime ir spaudoje, mokytoja lietuviškoje mokyklose. Pavyzdžiui gali būti Aušra Mačiulaitė Zerr, Statkūtė de Rosales ir daugelis kitų. Mes neturėtume tokias šeimas ignoruoti ar jų vengti, o sudaryti sąlygas įeiti joms į lietuvių tarpą. Smerktinos tos lietuviškos šeimos, kurios, būdamos lietuvių tautos nariais, savo vaikus auklėja svetimoje dvasioje ir patys kalba su jais angliškai.

Jei tos blogybės išvengti negalima, tai reikėtų ieškoti priemonių ją sumažinti. Ji žymiai sumažės, jei tėvai nuo mažens sudarys sąlygas dalyvauti stovyklose, choruose, tautiniuose šokiuose, ansambliuose, lankyti lietuviškas mokyklas ir net pasirinkti universitetus, kur yra daugiau lietuviško studijuojančio jaunimo. Tokiose susitikimuose bus progos ir lietuviškomis šeimoms kurti.

Vyresnieji peikia išvaizdą, pramogas ir jaunimo pasyvumą

Vyresniems nepatinka ir jaunimo išorinė išvaizda, jų apsirėgimas. Jie niekuo neprimena amžių gimnazistus, — tes ar studentus, — tes. Jaunimas įturs mados pasireiškimams visais laikais, ir jei kai kurie išsina kiek iš ribų, tai vėliau, labiau subrendę, susitvarko, patys įsitikine, kad ir pats gyvenimas reikalauja tvarkingos išvaizdos.

Vyresnieji dažnai papelkia jaunimą, kad jų pramogos ne visada suderintos su etiketu, jų mėgstama muzika ir šokiai yra per daug triukšmingi. Jaunimas čia sako, kad laikai ir aplinka pasikeitė, negali šokti ir linksintis lygiai taip, kaip jų tėvai ir seneliai pramogavo, kaip jie sako "anais gerais laikais".

Dažnai tenka girdėti nusiskundimų, kad šventėse, minėjimuose, išsklaimė mes nematom jaunimo, arba jis yra labai negausus. Toks nusiskundimas turi pagrindo, bet mes dažnai tos problemos neanalizuojame, neieškome priežasčių tokio jaunimo pasyvumo, ir ta problema metais lieka neišspręsta. Jau laikas pavesti paaugus jaunimui ruošti šventes. Jaunimas yra daugiau dinamiškas, turi naujų idėjų ir energijos išteklių. Jeigu jaunimas nori patarimų, nereikia vengti jų duoti, bet nereikia jo mokyti, nereikia reikalauti praveisti minėjimą ar išsklaimė taip, kaip nori vyresnioji karta. Gal būt, kad pirmą kar-

tą minėjimą nebus labai sklandus, bet bus įvairesnis, originalesnis ir patrauklesnis, o svarbiausia — tose išsklaimėse dalyvaus mūsų jaunimas. Tai patyrėme ir šiais metais. Vasario 16-tos minėjimas, kurį išimtinai pravedė jaunimas, buvo trumpas, patrauklus ir giliai patriotinis.

Mūsų jaunimas veiklus, veržlus, dinamiškas, lietuviškas

Apskritai mūsų jaunimas nėra kryžkelėje, jis turi savo tikslą ir jo siekia. Jis, reikalingas esant, aktyviai reikišiasi, iškelia Lietuvos vardą, organizuoja protestus prieš Lietuvos okupantą, naktimis nemiega, ruošdamas plakatus, ir stengiasi pritraukti daugiau dalyvių. Turime pripažinti, kad toje veikloje dalyvauja ne visi, o tik tie, kuriems tėvai įskiepija tėvynės meilės ugnelę.

Džiugus reiškinys, kai lietuviškas jaunimas įsteigė Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungą, kuri suburia viso laisvojo pasaulio lietuvišką jaunimą. Ji leidžia savo laikraštį, ruošia suvažiavimus, kongresus, koordinuoja visų lietuviškų jaunimo organizacijų veiklą. O šią vasarą ruošiami lietuvių kalbos pasibūliminiai kursai paties jaunimo iniciatyva, į kuriuos bus priimamas sąmoningas lietuviškas jaunimas ir juose bus griežtas reikalavimas vartoti tik lietuvių kalbą. Tikimasi, kad ir tų kursų rezultatai bus pasigėrėtinai.

Be to, teko patirti iš jaunų lietuviškų šeimų, kurios, nors iš įpratimo kalbasi angliškai, laukdamos prieauglio, pradeda kalbėti tik lietuviškai, kad patys įprastų ir prieauglio gimtoji kalba būtų lietuvių kalba. Tai džiuginantis reiškinys, tai lietuviybės prateisimo viltis išeivijoje.

Mes gerime ir didžiuojamės mūsų jaunimo mokslininkų suvažiavimuose, įvairiose vadovaujamosiose vietose. Didelis procentas mūsų jaunimo baigia aukštuosius mokslus, pasiekdamas įvairių specialybių viršūnių. O kiek mes savo gabių taurių sūnų ir dukterų atidavėme svetimiesiems!

Mūsų draugijos, kaip lietuviškos patriotinės ir kultūrinės organizacijos, galėtų mūsų jaunimui daug padėti. Jos turėtų būdėti, kad patriotinė dvasia šeimose spindėtų ir rodytų kelią visam lietuviškam jaunimui. Šeimose visų suomet turi skambėti lietuvių kalba, ja turi kalbėti ne tik mūsų vaikai, bet ir vaikaičiai ir protėviai. Dažnai motutės ar tėvukai įtaka savo vaikiškiams būna daug stipresnė negu tėvų, nes jų atsparumas anglų kalbai ir nelietuviškiems papročiams yra tvirtesni negu tėvų. Mūsų veikla tiek reikšminga, kiek mes prisidėsime prie prateisimo lietuviybės išeivijoje. Šia kryptimi ir turėtume susintensyvinti mūsų veikimą.

MŪSŲ VEIKLA

— Chicagos Lietuvių moterų klubo priešpiečiai įvyko birželio 12 d. Beverly Country Club, dalyvaujant apie 150 narių ir viešnių. Gintaro balius debutantės išpildė programą, parodydamos savo besivystančius talentus. O talentų joms tikrai netrūksta. Visos debutantės buvo apdovanotos gintaro širdelėmis medalijonais, kuriuos jos nešios pristatymo baliuje. 1973 m. Gintaro balius pelno stipendijas gavo 2 jaunos lietuvaitės: MILDA KUPČIKIČIUTE, Marijos ir Leopoldo Kupčikėvičių dukterė, baigianti Marijos aukšt. mokyklą, Jaunimo Centro chorą narė, Nerijos jūrų skaučių tauto laivo vadė, Jaunimo Vilties šokių grupės valdybos narė, "Pasaulio Lietuvių Jaunimo" žurnalo redakcijos narė. Studijuos teisė ilinojaus (Circle) ir DePaul univ.; DAIVA KURASKAITĖ, Danutės ir dail. Algirdo Kuraskų dukterė, baigusi Marijos aukšt. mokyklą, kėmavietė, jau studijuoja saugumo palaikymą Southwest kolegijoje ir taip pat dirba pilną laiką Montgomery Ward. Kristina Austin, stipendijų skyrimo pirmininkė, įteiks abiem studentėms stipendijas Gintaro baliuje.

— Hamburgo Lietuvių moterų klubas (Vokietijoje) šventė savo dešimtmetį išvyka į Scharbentz miestą prie Baltijos jūros. P. Klimaitienė pakvietė visus į savo gražų vasarnamį per šeštines ir moterų su savo šeimomis praleido labai aktyvią visą dieną, pravedamos lietuviškas žaidimus, šokius, dainuodami, besivašindami ir plaukydami garsiajame Scharbentz Meerwasser-Wellenbad (maudymosi baseinas su jūros vandeniu ir bangomis). Vyrai labai narsiai mėgino "ginti" savo "nepriklausomybę", nes tai buvo volkiečių "Vatertag" — Tėvo diena — bet buvo moterų "nugalėti", kurios tvirtai pasiryžusios paminėti ir atšvęsti savo nuosavą būdą aktyvaus klubo įsteigimo sukaktį ir pagerbti dvejatą steigėjų — dr. Luciją Pašaitienę ir Teresę Lipšienę — kurias kas mėnesį sutinka smarkiai besidarbujančios klubo susirinkimuose. Kitos klubo narės išvykoje buvo: E. Babiulienė, Broksienė, Jonušaitienė, S. Krapsauskienė, D. Malinauskienė, Mikolauskienė, Mašidlauskienė, L. Navickienė, N. Etzwilerienė ir kitos su šeimomis. D. Malinauskienė visus pradžiuogino rimta gaida, paskaitydama iš Adomo Mickevičiaus poezijos. Išvyka taip pasisekė visais atžvilgiais, kad buvo pageldata ir ateltyje panašias suruošti.

— Motinos Dieną Hamburgo lietuviai atšventė malonių suvienijimu, pagerbti ne vien tik motinas, bet ir mūsų visų Motiną — Tėvynę Lietuvą! Po šv. Mišių, kurias atnaušo kun. V. Šarka, visi susirinko parapijos salėje, išpuoštoje Dalios Sacharaitės. Trumpa, bet jaudinanti programa buvo prarasta Leono Norkaus, Lituanistinės mokyklos vedėjo. Marina Normantaitė, o taipgi vaikai — jo mokiniai — Regina Narkutė, Edita Sacharaitė, Marijus Narkus, Vilhelma Malinauskaitė ir Martina Narkutė perdavė poetišką žodžių motinos pagerbimą ir auką Lietuvai — montažą motinų garbei. Tada visos ten esančios motinos nuo jauniausios ligi vyriausios, apylinkės valdybai dainuodant "Ilgiausius metų", buvo pagerbtos, įteikiant kiekvienai po trejetą rožių. Linksmas vakaras buvo užbaigtas žaidimais su vaikais ir tėvų šokiais, Ričardui Balluliui akordeono muzikai pritariant. Beveik visi Hamburgo lietuviai dalyvavo, įskaitant ir naujai atvykusius lietuvius iš Argentinos ir Lenkijos. Ypač buvo malonu stebėti ir klausyti vaikučių, jau Vokietijoje gimusių ir augusių, gražaus ir aiškaus deklamavimo.

Chicagos Lietuvių Moterų klubo Gintaro balius debutantės priėmimo eilėje, iš k. Joanne Raman-Ramanauskaitė, Nancy Norbutaitė, Karen Staskon, Rūta Bobalytė, Susan Sharko, Marie Gledraitytė, Linda Savickaitė, Marcla Evans ir Irena Mažolaitė.

Nuotr. V. Noreikos